

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 118. ÉVFOLYAMA

1983. NOVEMBER • XXXII. ÉVFOLYAM II. SZÁM

T A R T A L O M

Az Országos Erdészeti Egyesület 1983. évi vándorgyűlése. Sopron, augusztus 26—27.....	477
<i>Dr. Herpay Imre:</i> Közgyűlési megnyitó.....	478
<i>Király Pál:</i> Főtitkári jelentés.....	480
<i>Váncsa Jenő:</i> Miniszteri üdvözlés.....	482
<i>Dr. Jéki László:</i> Ünnepi köszöntő.....	484
Az 1983. évi „Bedő Albert”-díjasok.....	486
Az erdészeti felsőoktatás megindítása 175. évfordulójának egyetemi ünnepe....	490
<i>Dr. Papósi László:</i> Megnyitó beszéd a Központi Erdészeti, Faipari és Geodéziai Múzeum avatásán.....	494
Javaslat erdészeti panteon létesítésére (<i>Dr. Csötönyi J.</i>).....	496
<i>Dr. Varga Alfréd:</i> Eszközfelhasználás a faanyagmozgatásban.....	497
<i>Dr. Balázs István, Héjj Botond:</i> A tsz erdőgazdálkodás fejlesztésének néhány ökonomiai problémája.....	503
Hozzászólás a nyárfatermesztési vitához (<i>Henter P.</i>).....	505
Százéves az „Erdészeti talajtan” (<i>Dr. Hiller I.</i>).....	507
<i>Lengyel László:</i> Gyomirtószerek kombinált alkalmazása tölgymakk-vetésben.....	509
Fókuszban az erdőgazdálkodás (<i>Tóth I.</i>).....	512
Az ifjú szak- és betanított munkások vetélkedője (<i>Dr. Fűrész O.</i>).....	514
Fafajneveink helyesírása (<i>Dr. Szodfridt I.</i>).....	515
Hogyan tovább? (<i>Jérome R.</i>).....	517
<i>Emmerlingné Köhler Marietta:</i> Erdei- és feketefenyő avar mint intenzív természetközeli csemetetermesztésben.....	521
<i>Cémkép:</i> A soproni emlékkő avatása	
<i>A háttér:</i> Jubileumi tölgyesemete (<i>Jérome R.</i> felvételei)	

СО ДЕРЖАНИЕ

Переходное собрание Общegosударственного Общества Лесоводов в 1983 г.	477
Университетные события 175 летнего юбилея начала высшего лесного образования.....	490
<i>Д-р А., Варга:</i> Использование средств в транспорте древесины.....	497
<i>Д-р И., Балаж, Ботонд, Гей:</i> Некоторые экономические проблемы развития лесного хозяйства в сельскохозяйственных кооперативах.....	503
<i>Л., Лендел:</i> Комбинированное применение гербицидов в посевах желудей дуба.....	509
<i>Эммерлинг-нэ М., Кёлер:</i> Подстилка сосны обыкновенной и черной, как интенсивная среда производства сеянцев в питомниках.....	551

CONTENTS

General Assembly of the Society of Hungarian Foresters in the year 1983.....	477
Jubilee feasts for the 175. anniversary of the begin of university level forestry education in Hungary.....	490
<i>Varga A.:</i> The use up of production means in the timber transportation.....	497
<i>Balázs I.—Héjj B.:</i> On some economic problems of forestry development in agricultural cooperatives.....	503
<i>Lengyel L.:</i> Combined application of herbicides on lands sown by oak acorns.....	509
<i>Mrs. Emmerling, Köhler M.:</i> Scotch pine and Austrian pine litter as substratum for an intensive planting stock raising.....	521

A Z E R D Ő

Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: dr. Solymos Rezső. A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth Lajos tér 11. Levélcím: Budapest, Pf.: 1., 1860 MÉM EFH. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest, Lenin krt. 9—11. Levélcím: Budapest, Pf.: 223., 1906. Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai; előfizethető még: a Posta Központi Hírlapiroda (Budapest, József nádor tér 1., 1900) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre 120.— Ft, félévre: 60.— Ft, egyes szám ára: 10.— Ft. Külföldön terjeszti: a „Kultúra” Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat (Budapest, Pf.: 149. H—1389.) Az évi előfizetési ára: 7 dollár.

Révai Nyomda Egri Gyáregysége, Eger. 83. 11. 1500 Igazgató: Horváth Józsefné.

Index: 25 208

HU ISSN 0014—0031

Az Országos Erdészeti Egyesület 1983. évi vándorgyűlése, Sopron, augusztus 26–27.

Az erdészeti és faipari felsőoktatás kezdetének 175. évfordulója tiszteletére az Országos Erdészeti Egyesület és a Faipari Tudományos Egyesület együttes ülést tartott. Az Erdészeti és Faipari Egyetem e célra felkészített tornacsarnokában *dr. Herpay Imre*, az OEE elnöke 700 főnyi közönség előtt nyitotta meg a kivételes rendezvényt. Elnöki megnyitóját hátrább közöljük. A FATE képviselőjében *Kara Tibor* elnök járult a megnyitáshoz. Méltatta az egyetemen folyó felsőoktatás magas színvonalát és megállapította, hogy az itt végzettek jól állják a helyüket a gyakorlatban, nagyrészt járulnak az üzemág fejlesztéséhez.

A megnyitót követően *Király Pál*, egyesületünk főtitkára tett jelentést, szövegét ugyancsak közöljük, majd *Dalocsa Gábor*, a FATE főtitkára fejtegette a faipari képzés és kutatás időszerű kérdéseit.

Az elhangzottakat az 1983. évi „Bedő Albert”-díjak kiosztása, miniszteri és egyesületi kitüntetések adományozása követte. A legmagasabb szakmai elismeréssel illetett díjazottakat ugyancsak hátrább közöljük. „Kiváló Munkáért” miniszteri kitüntetésben részesült a magyar erdőgazdaság fejlődését elősegítő, kiemelkedő társadalmi munkája elismeréseként egyesületünk javaslatára

Deák István, a tamási helyi csoport titkára,

Édes István, a székesfehérvári helyi csoport titkára,

dr. Juhász Miklós, a soproni helyi csoport titkára,

Hibbey Albert, a szervezési és propaganda bizottság titkára,

dr. Szepesi László, a gépesítési szakosztály alapító tagja.

Egyesületünk nemzetközi munkájában hosszabb időn át rendkívül körültekintő, alapos és a külföldi vendégeink részéről mindig nagy elismerést kiváltó közreműködésükért nyilvános köszönetben és jutalomban részesítette az elnökség

Bognár Gábort (Kecskemét),

dr. Borsos Zoltánt (Szombathely),

Botos Gézát (Debrecen),

dr. Héder Sándort (Balatonfüred),

Paulik Gézát (Eger),

Pechtol Istvánt (Győr) és

Schneider Ferencet (Balatonfüred).

A kitüntetések átadásának emelkedett hangulatában *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter üdvözölte a tárca ünneplő egyesületeit. Köszöntőjét a következő oldalakon közöljük. Ezt követően *dr. Szabó Imre* iparügyi miniszterhelyettes a faiparosok felé fordulva versenyképes ipar kiépítésének kezdetét 1954-től kezdődően ismerte el, ami egybeesik a faipari kar megalkulásával. Rámutatott arra, hogy az V. és VI. ötéves tervek alatti rohamos fejlődés nagyrészt az azóta képzett mérnököknek köszönhető. Az ipar továbbra is alkotóképes mérnököket vár, főleg a nemzetközi versenyképesség fokozása érdekében. Köszönetét fejezte ki a tárca, a faipari szak nevében az egyetemnek és Sopron városának az egyetem támogatásáért.

A műszaki és természettudományi egyesületeket tömörítő szövetség részéről dr. Jéki László főtítkárhelyettes üdvözölte a közgyűlést. Szavait hátrább közöljük. A külföldi vendégek szokottnál szerényebb részvételén a világszerte általános gazdasági visszaesés mutatkozott. Mindössze a lengyel Mérnökök és Technikusok Szövetsége, a Stájer Erdészeti Egyesület és a Bajor Erdészeti Egyesület képviseltette magát két-két fővel. Köszöntéseikből kicsendülően is már régi, jó kapcsolataink folytatódtak ezzel.

Az ünnepi alkalom, a rendkívül szűkre szabott idő a közönség sorából felkíváncozó hozzászólásokat nem tette lehetővé. Egyedül a faipar köréből hangzott el egy rövid köszöntő az elsőnek képzett faipari mérnökök részéről. Ezzel a közgyűlés be is zárult, rövid szünet után kezdődött az egyetem nemzetközi tudományos ülészsaka.

DR. HERPAY IMRE:

KÖZGYŰLÉSI MEGNYITÓ

Az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlését és a Faipari Tudományos Egyesület elnökségi ülését együtt tartjuk meg, ezzel is bemutatva egymásra épülő szakmáink szoros kapcsolatát és érzelmeink azonosságát, amellyel a két egyesület eljött most Sopronba, hogy köszöntse a jubiláló egyetemet. Szabad legyen először a vándorgyűlést bevezetnem.

Ennek a vándorgyűlésnek jelszava lehetett volna: „*amilyen a felsőoktatás, olyan az ágazat jövője.*” A történelmi példák közül ki lehet emelni azt a folyamatot, amely kezdődött a tanári kar megújításával *Kaán Károly* intézkedései nyomán, folytatódott annak a kb. 20 évfolyamnak a kibocsátásával, amelyet ez a tanári kar oktatott, és befejeződött hazánk erdőterületének másfélszeresére és a fakészlet kétszeresére való emelésével, amelyet túlnyomórészt ez a 20 évfolyam végzett el, vagy irányított.

Világosan fel lehet ismerni és nyomon lehet követni a felszabadulás utáni erdőgazdálkodásban azoknak a haladó elveknek a megvalósulását, amelyeket ez a tanári kar oktatott, és amelyek új tartalommal gazdagodva és megújulva ma is időszerűek. A felsőoktatás meghatározó szerepét bizonyítja fordítva, hogy amit rosszul, vagy hiányosan oktattak, azzal volt a legtöbb probléma az üzemi gyakorlatban.

Semmi sem homályosíthatja el azonban azt a tényt, hogy itt mindig olyan alapokat kaptak leendő szakembereink, amelyek képessé tették őket a szakmában és szakmán kívül is az új ismeretek befogadására és a régiek továbbfejlesztésére. *Itt régen megvalósult a sokoldalúan konvertálható ismeretek oktatása.* Az egyetem akkor fog jó úton járni, ha az ismeretek arányainak megtartásával a tartalom és az oktatási forma megújítására törekszik, ahogy ez az egyesületben folyt vitából is kitűnt. A felsőoktatás elsődlegességét mutatja az is, hogy egyesületünk csak akkor jöhetett létre — 58 évvel a *Wilckens* vezette intézet felállítását után —, amikor az alma mater már elegendő szakembert bocsátott ki.

Ha elfogadjuk, hogy amilyen a felsőoktatás, olyan az ágazat jövője, akkor az erdőszetnek, és vele a társadalmi szervezetének, az egyesületnek legfontosabb feladatai közé tartozik, hogy féltő gonddal őrködjön a felsőoktatáson.

Egyesületünknek alapszabálya szerint elő kell segítenie az erdőgazdálkodás fejlesztését. Jól szolgálja ezt a célt a felsőoktatás támogatása. Ne engedjük, hogy céltudatos rágalomhadjáratok befektítsék és egyes emberek miatt megalázzák magát az eszmét, az alma matert, amely a folytonos megújulást a folyamatosságot, a töretlen fejlődést, az összetartó érzelmeket, a politikailag és gazdaságilag pozitív irányú társadalmi erőt megalapozó helyet kell, hogy jelentse. Elvont, összetett és felemelő eszméjét nem rombolhatják szét az eszméhez méltatlan személyek és jelenségek, mert ez ágazatunknak és ezen keresztül az egész társadalomnak súlyos kárt fog okozni.

Lehetnek a hatalmi harcban megtévedt kollégáink, lehetnek nem megfelelő oktatók, lehetnek elavult fejezetek, lehetnek rosszul oktatott tárgyak, de mindez nem lehet ok arra, hogy az alma mater becsülete megkopjon, a jövőbe világitó fénye elhalványuljon. Az egyesületnek, amely az erdőszettel azonosult szaktársadalom, azon kell örködnie, hogy az oktatás mind erkölcsileg, mind szakmailag magas színvonalú maradjon. Az egyesület — ha az erdőgazdálkodás fejlesztését kívánja szolgálni —, csak ilyen szemlélettel foglalkozhat egyetemünk problémáival. *A közösség véleményének nagy ereje segítsen kijavítani a hibákat, de ismerje el a közvélemény a jó eredményeket is és segítsen hozzá a töretlen fejlődéshez!* Súlyos tévedés lenne, ha az egyesület, vagy szaktársadalmunk bármely csoportja, vagy képviselője sértettség, vagy bármely más ok miatt kárörömmel szemlélné a problémáival küszködő alma matert, és nem sietne segítségére.

Amikor a felsőoktatás jövőt meghatározó szerepéről beszélünk, *nem feledkezhetünk meg a technikusokról és a szakmunkásokról sem.* A mérnök csak velük együtt, egy közösségben tud alkotni, a jó felsőoktatás hatékonysága csak akkor van meg, ha az oktatás minden lépcsője rendben van. Szeretném most erről a helyről is *üdvözölni a centenáriumát ünneplő asotthalmi Erdészeti Szakmunkásképző Intézetet*, ahonnan 100 év alatt olyan sok jó, becsületes, lelkiismeretes szakember került ki. Kívánom, hogy továbbra is sikeresen munkálkodjanak, mert ők is jövőnk zálogát jelentik. Egyesületünk — mint az MTESZ többi egyesülete is — a műszaki értelmiség, a mérnökök és technikusok egyesülete. Mégis örülünk, hogy tagjaink sorában megjelentek a munkásosztály képviselői, a szakmunkások is, mert tudjuk, hogy a szakmai közvéleményt regisztráló és alakító egyesület csak akkor fog jó úton haladni, ha állásfoglalásaiban összhangban van velük. Az utóbbi időben egyre több olyan tagunk van, akik valamilyen specialisták és ma már hozzánk tartozónak tekintjük őket, akik velünk együtt munkálkodnak az erdőszet felvirágztatásán. Ilyenek a gépészmérnökök, a gépésztechnikusok, a közgazdászok és más specialisták. Ha azt mondjuk, hogy az erdőszeti felsőoktatás meghatározza az ágazat jövőjét, akkor azt is hozzátehetjük, hogy csak velük együtt haladva érhetünk el igazán jó eredményeket.

Igyekeztem néhány legfontosabbnak látszó gondolatot kiragadni azok közül, amelyek a szakma társadalmi szervezetének és az egyetemnek a viszonyát meghatározzák. Mindennél fontosabb azonban az a jó, baráti légkör, amelyben az erdőszet társadalom és az egyetem alkotó kölcsönhatásban van. Az a baráti légkör, amely a mi különleges szakmaszeretetünkől táplálkozik, és amely ide vezetett bennünket, hogy együtt ünnepeljünk a jubiláló egyetemmel.

Az egyesület köszönti az egyetemet, az alma matert, akivel együtt haladunk szocialista jövőnk szép távlatai felé!

FŐTITKÁRI JELENTÉS

Kialakult hagyomány egyesületünkben, hogy közgyűléseinket, vándorgyűléseinket valamilyen határozott gondolat jegyében rendezzük meg, valamilyen határozott mondanivalót állítunk tanácskozásunk középpontjába. Idei közgyűlésünk egyetlen, fő mondanivalója: az Erdészeti és Faipari Egyetem köszöntése, abból az alkalomból, hogy 175 éves az önálló felsőfokú erdészeti szakoktatás Magyarországon. Azért gyülekeztek össze ebben az évben itt, Sopronban, az „erdészvárosban” az egész magyar erdészttársadalmat soraiba tömörítő egyesületünk képviselői, karöltve faipari szaktársainkkal, akikkel naponta együtt küzdünk a termelés frontján, hogy kifejezzük szeretetünket és hálánkat a gondos anya, az ősi alma mater iránt.

Mert vitathatatlan, hogy szülő és gyermeke közötti kapcsolat áll fenn az immár szintén tekintélyes korra, 117 éves fennállásra visszatekintő egyesületünk és az egyetem között, mégpedig nemcsak szellemi, hanem (átvitt értelemben) szinte még fizikai vonatkozásban is. A szakmai műszaki értelmiség megfelelő létszámban való létrehozása ugyanis alapvető, természetes feltétele volt annak, hogy ezen értelmiségi egyesülete létrejöhessen közös érdekük és az egész szakma, a magyar erdőgazdaság fejlődésének előmozdítására. A múlt század középső szakaszában, az egyesületünk megalakulását megelőző évtizedekben jóformán nem volt más forrása az erdészeti műszaki képzésnek hazánkban, mint az akadémia rangjára fejlődött selmeci erdészeti tanintézetünk. Az intézet létrehozásától egyesületünk megalapításáig mintegy 830 hallgatót vettek fel az erdész szakra. A belőlük kiképzett erdőtisztek, erdőmérnők alkották azután azt a lelkes, tennivágyó gárdát, amely hat évtizeddel a tanintézet megalapítása után létrehozta az Országos Erdészeti Egyesületet.

Ezért most közös múltunk szoros kötelékeire emlékezve valamennyi magyar erdész, 5600 fős tagságunk nevében igaz tisztelettel és meleg szeretettel köszöntöm a magas évforduló alkalmából egyetemünk vezetőit, tanárait, dolgozóit, polgárait és szívből kívánom:

Vivat, crescat, floreat Universitas!

Vivant Professores!

A hely és az alkalom — az egyetem, a műszaki-gazdasági értelmiség és az egyesület együttes említése —, egyaránt alkalmas arra, hogy a múlttól a jelenre, napjaink időszerű, fontos feladataira terelje figyelmünket. Múltunk a jelenhez vezető út és azt mutatja, hogy a műszaki értelmiség — az erdőmérnők, az erdésztechnikus, az erdész —, mindig központi tényezője, motorja volt a gazdasági haladásnak, szakmánk fejlődésének. Erre a szerepre, a hazai szellemi tőke fokozott mobilizálására napjaink nehéz gazdasági helyzetében különösen szükség van. Közismert mindnyájunk előtt a magyar gazdaság megújításának szükségessége, modernizálása nemzetközi versenyképességünk fokozása érdekében. A megújítás, a termelési- és a termékszerkezet-átalakítás hagyományos, jórészt a fejlettebb külföldi technológia behozatalára alapozott formájának súlyos akadályai azonban szintén közismertek. Ezért kell fokozottabban igénybe venni a hazai szellemi erőket az új fejlődési pályára történő ráálláshoz.

Az általános népgazdasági követelmények alól szakmánk, a fagazdaság sem kivétel. Ezért döntött úgy ez év januárjában országos választmányunk, hogy

egyesületünknek az 1983—1986. évekre szóló középtávú cselekvési programja középpontjába a műszaki-gazdasági innovációhoz való társadalmi hozzájárulást állítja. Mit jelent ez? Társadalmi szervként nyilván nem vállalhatjuk fel a magyar fagazdaság korszerű megújításának minden gondját-baját, de *szereplésünk kivenni a részünket az innovációs kultúra fejlesztéséből, a megújítás szellemi megalapozásából*. Programunk meghirdetése után fél évvel ugyanis meglepetéssel és sajnálattal tapasztaljuk, hogy bár az innovációval kapcsolatos népgazdasági szintű vita már évekkal ezelőtt lezajlott és még is jelentek az ezzel kapcsolatos határozatok, s bár néhány erdőgazdaságunk nemzetközi mércével mérve is elismerésre méltó példáját adja az innovációnak, mégis, még magával a fogalommal kapcsolatban is elég széles a szakmai körben tapasztalható értetlenség és idegenkedés.

Azért is célszerű sokszínű tevékenységünk, számos tervünk és gondunk közül ennek az ünnepi ülésnek a keretében ezt az egyetlen gondolatot kiragadni, mert szakmánk szellemi kohójában vagyunk, ahol a jövő mérnökeit kovácsolják. Körülöttünk minden forrásba jött, mozgásba lendült a népgazdaságban. A kezdeményezések, a vállalkozások korát éljük, amelyben egyre kisebb szerep jut a hivatalnok-típusú ügyintézőknek és egyre nagyobb teret kapnak az újítók, a feltalálók, a szervezők, a kereskedők, a menedzserek, a valóban alkotó, az életet valóban előre vivő szakemberek.

Egyesületünk arra törekszik, hogy a szakmában olyan légkör alakuljon ki, amely az utóbbi típusú embereknek kedvez. S most, soproni közgyűlésünk alkalmával, itt, az alma mater falai között azt kérjük egyetemünk vezetőitől, tanárainktól, hogy neveljenek, kovácsoljanak olyan fiatal mérnököket, akik elméletileg jól felkészítettek, szemléletük szilárd, bevált szakmai elveken és etikai alapokon nyugszik, de ugyanakkor bátran kezdeményezők, mozgékony észjárásúak, s a gyakorlatba kilépve fel tudják venni azt a kesztyűt, amit a világgazdaság kihívása jelent a mai nemzedék számára a fagazdaságban is.

Az innováció fogalma és gyakorlata már azért sem lehet idegen tőlünk, erdészektől, mert foglalkozásunk és egyben csodálatunk tárgya — az erdő —, az örök megújulásnak, az élet szakadatlan körforgásának az eszményi megtestesítője. Azonban, ahogyan a lehullott, múlt évi lomb sem holt anyag, hanem az élet folytatásához nélkülözhetetlen avar lesz belőle, ugyanúgy életető televény szakmánk, mindannyiunk számára egyetemünk 175 éves és egyesületünk 117 éves múltja. Bocssásuk hát mélyen létünk gyökereit ebbe a gazdag szellemi humuszba és merítsünk abból minél több erőt a következő évek derekas munkájához, a magyar erdőgazdaság megújításához.

A lapban megjelent tanulmányok szerzői dr. Balázs István megyei erd., vad., term. véd. felügyelő, Budapest; dr. Csötönyi József MÉM EFH főelőadó, Budapest; Emmerlingné Köhler Marietta műszaki vezető, Székesfehérvár; dr. Firtás Oszkár erdőmérnök-tanár, Szakközépiskola, Sopron; Héjj Botond tud. s. munkatárs, ERTI, Sopron; Henter Pál erd. ágazatvezető, ÁG Kiskőrös; dr. Herpay Imre tanszékvezető egyetemi tanár, az Erdészeti Kar dékánja, Sopron; dr. Hiller István egyetemi könyvtár-főigazgató, Sopron; dr. Jéki László MTESZ főtítkárhelyettes, Budapest; Jérôme René ny. tud. főmunkatárs, Budapest; Király Pál az ER-FA főszerkesztője, Budapest; Lengyel László erdőmérnök, ZEFAG, Nagykanizsa; dr. Papocsi László mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes, Budapest; Tóth István ny. főmérnök, Vác; dr. Varga Alfréd osztályvezető, NYFK, Szombathely; Vánca Jenő mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter, Budapest.

VÁNCSA JENŐ:

Miniszteri üdvözlés

A mezőgazdasági és élelmezésügyi kormányzat nevében üdvözlöm az Országos Erdészeti Egyesület és a Faipari Tudományos Egyesület közgyűlésének vendégeit, az erdészeti társadalom képviselőit, mindazokat, akik munkásságuk középpontjába az erdészetet állították, s arra törekcszenek, hogy hazánk területének csaknem ötöde — az erdővel borított rész — és annak termése menél jobban hasznosuljon az ország közösségének javára.

Külön köszöntöm az Erdészeti és Faipari Egyetem vezetőit, oktatóit — folytatóit, kibontakoztatóit annak a gondolatnak és tettnek, amely 175 évvel ez-előtt létrehozta az erdészeti, bányaipari oktatás, magascfokú képzés hazai ott-honát. Közgyűlésünkön erre az eseményre, a megtett útra emlékezünk, hogy tisztelegjünk a nagy elődök előtt, s tapasztalataik hasznosításával eredménye-sebbé tegyük a mát, még sikeresebbé a holnapot.

A célszerűség, az okszerűség jegyében indult az oktatás Selmecbányán, az-zal a szándékkal, amit az akkori idők egyik jeles gazdája és szakirója *Balás-házy János* így fogalmazott meg: „Egy mákszemnyi praktikus elv és ismeret többet ér egy másányi theóriánál”. Az erdészek praktikus elvekből és ismeret-ekből nagyon sokat kibontakoztattak, terjesztettek az elmúlt egy és három-negyed évszázad során. Annyit, hogy azok alapján kiépülhetett a hazai erdő-gazdálkodás, kiépülhetett és nemzetközi mércével mérve is elismerésre méltó vá lett. Különösen sok történt e téren a város falai között, amelynek életébe immár egy emberöltőnyi ideje beépült a legmagasabb szintű hazai erdész, majd faipari mérnökképzés.

Az elmúlt két-három évtized talán minden korábbinál szebb eredményt, tel-jesebb kibontakozást hozott a hazai erdőgazdálkodásban. Az erdészet — és ezt ma látjuk igazán, hogy milyen jelentős teljesítmény volt — lépést tudott tar-tani mezőgazdaságunk fejlődési ütemével. 1960-ban nem egészen 4 millió köb-méter volt a kitermelt fa bruttó mennyisége, tavaly pedig meghaladta a 8 mil-

lió köbmétert. A növekvő ütemű kitermeléssel együtt nőtt a hazai élőfaállomány, a favagyon. A múlt esztendőben az erdészetek kerekén 3 milliárd forinttal járultak hozzá az ország költségvetéséhez. Nem rubel elszámolású exportra — az igen kedvezőtlen, nehéz piaci viszonyok ellenére is — 2,7 milliárd forint értékű árut adtak, miközben a hazai ellátásban is jóval nagyobb szerepet vállaltak mint korábban.

Ezek a teljesítmények, az új és felújított erdők jelzik: van dinamizmus ebben az ágazatban, s erre a dinamizmusra mind jobban kell építenünk.

Meggyőződéssel vallottuk és valljuk, hogy: a termelésben igen fontos szerepe van az anyagi-műszaki feltételeknek. Ennek megfelelően — és ezt a hazai erdészet gyakorlata is bizonyítja — sokat áldoztunk azért, hogy a korszerű technika az erdősítést is, az erdőművelést, kitermelést is, a feldolgozást is szolgálja. Az e téren elért színvonalról — és gondokról — azt hiszem ezúttal nem kell szólnom, hiszen a jelenlevők jó ismerői a helyzetnek. Bármilyen lényeges is azonban az anyagi-műszaki ellátás színvonala, a termelés meghatározó ereje változatlanul az ember. Pontosabban: mennél magasabb színvonalú a technika, az anyagi ellátottság, annál magasabbra értékelődik az ember gondolkodásmódjának, szorgalmának, tettekézségének jelentősége.

De a szándék — bármily nemes is — nem elég. A jó teljesítményhez elengedhetetlen a korszerű ismeret. Társadalmunk egyik legnagyobb kincse, értéke az emberi tudás. Ezért értékeljük rendkívül nagyra az egyetemek — köztük az erdészeti, faipari tudományokat összegyűjtő, azokat fejlesztő, továbbadó egyetem — tevékenységét. Nagyszerű hivatást töltenek be mindazok, akik e falak között oktatnak. Ugyanakkor nagy felelősséggel is viselgetnek a ma és a jövő iránt. Igen a jövő iránt is, mert sok tekintetben a mai erdészeti, faipari oktatás milyenségétől függ az, hogy a jövő század elején milyenek lesznek erdeink.

Persze vannak rövidebb távra, mára szóló feladataink is bőven — a gyakorlatban is, a képzésben is. Azt a sokrétű tudást, amit ez az egyetem nyújt még jobban el kell mélyíteni minden területen, de különösen az ökonómia területén. Az ország gazdasági életének milyensége erőteljesen hat az ország egész helyzetére, társadalmunk alakulására. A gazdasági életnek pedig szinte a legfontosabb kérdése a termelés gazdaságosságának, hatékonyságának alakulása. A rendelkezésünkre álló eszközök, anyagok, erők hasznosításának hogyanja megszabja az erdőgazdasági, faipari teljesítményt, az ott végzett munka értékét. Ilyen viszonyok között nélkülözhetetlen a magasabb színvonalú üzembiztonsági ismeret, az a képesség, amely a miért, mit, hogyan kérdések mellett a mennyiértre, a mit várhatunkra is tud feleletet adni.

A hazai faellátás továbbjavítása, az erdők termőképességének a mind kedvezőtlenebb környezeti viszonyok mellett történő fenntartása, növelése, a műszaki fejlesztés lehetőségeinek feltárása, s e téren a hazai források jobb hasznosítása, a fakitermelés és feldolgozás összhangjának kialakítása mind-mind olyan feladat, amiért fáradni érdemes a katedrán is, az erdőben is.

A fakitermelés és a feldolgozás összhangjának megteremtéséért igen sokat tettek azok, akik a feldolgozóipar fejlesztéséért tevékenykednek. Minden elismerést megérdemel az a munka, amely révén a feldolgozás színvonala, határfoka az utóbbi évtizedben jelentősen közelítette a nemzetközi élmezőny színvonalát. A fa — bárhogyan alakultak is az elmúlt időszakban a piaci viszonyok — nagy érték, s akik ezt az értéket a feldolgozás során tovább szándékoznak növelni, nagy, nehéz, összetett feladatra vállalkoznak. Versenyképeseknek kell lenniük a nemzetközi piacokon is. Sok jel mutatja, e törekvéseik ered-

ményesek, s a megkezdett úton haladva egyre jobban megfelelnek azoknak a követelményeknek, amelyeket az ország, a népgazdaság állít ezen ágazat elé.

Bármilyen nagy utat tett is meg a hazai erdészet, a feldolgozás, az előtte álló lehetőségek még nagyobbak. Elegendő itt arra utalnom, hogy jobb szervezés révén jelentősen növelhető az erdeinkből kitermelt faanyag értéke. Vagy — igaz, ez nem rövid távú lehetőség — a nemesített fajok elterjesztésével 10—15%-kal is növelhető erdeink termőképessége.

Az az erdészeti múzeum, amelyet holnap nyitnak meg, eszközöket, képeket tár majd a látogatók elé a tegnapról. Az erdészeti könyvkiállítás régi kötetei is a múltat, az akkori gondolatokat foglalják össze. A régi eszközök, írások sok tanulságának egyike: mindig küzdelem volt az élet, mindig ott, azok, akkor tudtak előbbre lépni, akik megtalálták a küzdelem leghatásosabb eszközeit, módszereit. Ők voltak a hazai erdészet igazi úttörői a tudományban is, a gyakorlatban is. Feladat ma is gazdagon kínálkozik, a megoldás lehetősége pedig bennünk van.

Alkalmat teremt számomra ez a közgyűlés arra is, hogy az elismerés szavaival emlékezzem meg a rendező egyesületek munkásságáról. *Az erdészeti és a faipari egyesület egyaránt sokat tett azért, hogy a tudomány és gyakorlat kapcsolata elevenebb, gyümölcsözőbb legyen.* Tevékenységükkel megteremtették azokat a fórumokat az erdőgazdálkodásban és a faiparban tevékenykedők számára, amelyeken élénk eszmecsere termékenyíti az alkotó munkát. A szakmai közvélemény formálása ma, amikor különösen nehéz feladatokat kell megoldani minden korábbinál fontosabb, s kívánom ilyen irányú törekvéseik válljanak mennél teljesebben valóra.

Tisztelettel nézünk elődeink közül mindazokra, akik erejük, tehetségük szert sikeresen építették a magyar erdőgazdaságot, művelték annak a tudománytól, az oktatástól a gyakorlatig minden területét. Tesszük ezt azért, hogy munkásságukból erőt merítsünk mai tetteinkhez, amelyek az erdészetben jelenünk mellett jövőnket is formálja.

DR. JÉKI LÁSZLÓ:

Ünnepi köszöntő

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Országos Elnöksége nevében tisztelettel köszöntöm az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésének és a Faipari Tudományos Egyesület kibővített elnökségi ülésének résztvevőit, akik azért gyűltek ma össze, hogy köszöntsék alma materüket, az Erdészeti és Faipari Egyetemet, az erdészsképzés megindításának 175. évfordulója alkalmából. Nemcsak e két említett egyesület, hanem az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület, a Magyar Agrártudományi Egyesület képviselői is itt vannak, akikkel részben a hajdani közös egyetem hagyományai, részben mai, napi munkakapcsolatok kötik össze az erdészet és faipar dolgozóit. Az MTESZ-ben az egyetem munkájáról közvetett úton, a ma itt ünneplő egyesületeken keresztül szerzünk tapasztalatokat, hiszen tagjaik jó része itt szerezte tudását, itt formálódott jelmele. Itt kapták azt az indítást, amely közösségi, a közösségért dolgozó emberekké tette őket. Hosszú lenne felsorolni a társadalmi munkának, önkéntes tevékenységnek gazdag formáit, s még nehezebb közvetlenül megbecsülni azt

a hasznot, amit ez a tevékenység eredményez. De úgy vélem, az itt ülő felelős vezetők is tanúsíthatják — *Váncsa* elvtárs beszélt is erről —, hogy igen nagy erő rejlik az egyesületekben; jó, nemes és hasznos célok érdekében mozgósítják tagságukat. S ebben vitathatatlanul nagy szerepe van az egyetemí években szerzett élményeknek, az alma maternek.

„Mindnyájan voltunk egyszer az akadémián” — szoktuk énekelni. Én nem ennek az akadémiának a hallgatója voltam, fizikus vagyok. Ezért olvastam különös figyelemmel a 175 évre emlékező, az egyetemet köszöntő írásokat. A hajdani tanárok névsorában nagy meglepetéssel fedeztem fel *Doppler Cristián* nevét. Régi lexikonokban lapozva — a maiban hiába keresnék — kiderült, hogy ez ugyanaz a Doppler, akinek a nevét ma is gyakran emlegetik a fizikusok, amikor a Doppler-effektusról beszélnek. A jelenséget mindenki tapasztalja, amikor gyorsan mozgó jármű halad el előtte, s megváltozik a hang magassága. Ugyanez a Doppler-effektus teszi lehetővé az irdatlan messzeségben mozgó csillagok távolságának meghatározását is. Rövid közvéleménykutatás után kiderült, fizikus barátaim sem tudják, hogy Dopplernek nem kevés köze volt a hazai felsőoktatáshoz. Csak azért említettem fel ezt a példát, mert tapasztalatom szerint a szegényes történeti ismereteinkből hiányoznak a tudománytörténetiek, s legkevésbé a tudomány hazai történetét ismerjük. Ezért becsülöm igen nagyra az egyetemnek azt a törekvését, hogy gazdag hagyományaiból mind többet megőrizzen és közkinccsé tegyen.

Ez a hagyományörzés állandó megújulással párosul. Ezt kellene általánossá tenni mindennél: az értékek megőrzésének és az új befogadásának egységét. Ezt a feladatot számomra legszebben és legpontosabban *Széchenyi István* fogalmazta meg. Engedjék meg, hogy befejezésül őt idézve kívánjak sikerekben gazdag jövőt a jubiláló egyetemnek.

„A dolgot úgy kell venni, mint van, s nem mint lennie kellene. Tartassék meg a régi jó rend elszánt akarattal, ahol pedig látszik a társasági machina akadozása, ott állíttassék új rúgó, friss tengely, ép fogú karika; a rozsdá pedig sehol se szenvedtessék, de halkkal vakartassék le, hogy semmi se törjék... Összehasonlítások által legjózanabb elmélkedni. S így az egészséges ítéletű hazafi nemzeti elsőbségün örül, s azokat mind jobban kifejti. Ott pedig kettőzötti fáradozásait s halad, hol hátramaradást sejdítne... Tőlünk függ minden, csak akarjunk. S nem lelki, testi s országbeli javaink dicsérete emelheti fel hazánkat, hanem hátramaradásink s hibáink nagylelkű elismerése, s azoknak férfias orvoslása.”

Erdőgazdaság — vadgazdaság közötti jó viszony érdekében dr. J. Traunmüller, ny. osztrák erdőgazdasági igazgató azt javasolja többek között, hogy a vadgazda vállaljon részt a vadkár elleni védekezésben. Elsőrendű érdeke ez a vadgazdaságnak is. Kerítéssel és egyéb szerekkel való, megfelelő védekezés nem hogy csökkentsen a vad élőhelyét, de nagyobb állomány fenntartását is lehetővé teszi. A kerítéseket megfelelő kiugrókkal kell ellátni és folyamatos felügyeletet igényelnek. Lebontásuk után a vadgazdaság a védett területen jó minőségű, értékes élőhellyel gazdagodik, a vad növényfajokban gazdag táplálékot és nyugodt beállóhelyet talál. A kármegelőzés összekapcsol — a kártérítés egymással szembeállítja a feleket. A védekezés költségei konkrétak, a kárösszeg meghatározásában a vélemények merőben eltérőek lehetnek.

(AFZg. 1983. 2. Ref.: *Jérôme R.*)

Az 1983. évi „Bedő Albert” díjasok

DESZPOTH LÁSZLÓ
erdész

Erdészeti tevékenységét 1951-ben a Pestvidéki Állami Erdőgazdaság pótharaszti erdészeténél kerületvezetőként kezdte. Szakmai területen főleg az új erdők telepítésével és az erdősítésekhez szükséges csemete előállításával foglalkozott. Megvalósított erdőtelepítései 350 ha akác, 240 ha nyár és 500 ha fenyő, összesen 1090 ha új erdő. Az erdősítések végrehajtása során kiemelkedő jelentőségű, országosan bevezetett újításokat valósított meg, mint pl. akácmaggyűjtő rosta, akácársj sűrítő vágóél, szürkenyár nevelési módszer a tsz csemetekertben. Az állami területen minden

időszakban erdőművelő erdészként törekedett a kitűnő, szép, szakmailag elfogadott új erdők telepítésére.

A tsz erdőgazdálkodás területére 1969-ben lépett a dabasi járás üzeméhez, és innen ment nyugdíjba erdészeti ágazatvezetőként. A tsz erdőgazdálkodás terén is változatlanul az erdőtelepítések és erdőfelújítások jelentették számára a munka nagy részét. Az itt létrehozott új erdők nagysága 303 ha. Az összesen művelt csemetekert területe 24 ha, amelyen felül még 8 ha állandó jellegű öntözhető csemetekert is létesített. Az évente előállított csemete mennyisége 4–5 millió db, s ebből a mennyiségből a társszövetkezetek tsz-igényeit is kielégíti. A tsz-ben a kitűnő csemeték előállításával exportlehetőséget is teremtett. A hazai nyár magcsemete nevelésére vonatkozó újítási javaslatainak bevezetése az országos termesztésben 70%-os megtakarítást jelent. Szakmai tapasztalatait a szaklapokban is megírta.

Deszpoth László az OEE elnökségének volt tagjaként a tsz erdőgazdálkodás problémáinak megoldásán fáradozott. A Pest megyei Tsz Erdőgazdálkodási Híradó szerkesztő bizottságának tagja, ahol írásaival és javaslataival segíti a lap munkáját. Az OEE Pest megyei tsz csoportjának ma is aktív elnöke. Inárcsi lakóhelyén a községi Hazafias Népfront Bizottság elnökeként, a Választási Elnökség elnökeként és a Takarékszövetkezet intéző bizottsága elnökeként tevékeny közéleti személyiség.

NÉMETH FERENC
erdész

Szakmai tevékenységét 1946-ban kezdte a Tanulmányi Erdőgazdaságnál, mint gyakornok. 1949-től a szilvásváradi erdészetenél teljesít szolgálatot. 1953-tól az Erdőmérnöki Főiskolán technikus, majd 1957-től a Tanulmányi Állami Erdőgazdaságnál kerületvezető erdészként, illetőleg csemetekert-vezetőként dolgozott. Az erdészeti műszaki vezetői munkaköröket jó szakmai érzéssel, kiváló hozzáértéssel látta el, az erdőművelési és a fahasználati szakterületeken. 1982-től a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság gesztorsága mellett működő soproni Fagazdasági Társulás ügyvezetője.

Gyakorlati munkássága nyomán a tóalmi csemetekert országos szakmai bemutatóra alkalmas bázissá fejlődött. Az Erdészeti Szakközépiskola tanulóit, illetőleg az Erdészeti és Faipari Egyetem hallgatóit gyakorlati oktatását lelkiismeretesen és nagy szakmai hozzáértéssel végezte és részben jelenleg is végzi.

DR. IGMÁNDY ZOLTÁN
erdőmérnök

Erdőmérnöki oklevelének megszerzését követően 1948-ban beosztott mérnökként kezdte szakmai pályafutását a püspökladányi erdészetnél, majd a szolnoki erdőgazdaságnál lett erdőgondnok. Már ebben az időszakban különös érdeklődést tanúsított az erdők károkozói, az erdei fák betegségei iránt. Az okok alaposabb megismerése, valamint az ellenük való védekezés módszereinek elmélyedtebb tanulmányozása, kutatása céljából 1951-ben tudományos segédkutatóként az Erdészeti Tudományos Intézetnél, 1953-tól az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdővédelmi Tanszékén folytatja munkásságát. 1955-ben egyetemi adjunktus, 1960-ban egyetemi docens, 1969-ben egyetemi tanár, jelenleg az Erdővédelmi Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára és rektorhelyettes. 1956-ban kandidátusi címet, 1982-ben a mezőgazdasági (erdészet) tudományok doktora fokozatot érte el. Tudományos munkásságát számos dolgozat, tanulmány, szakcikk is bizonyítja.

Az OEE-nek 1948 óta tagja. Aktivitással vett részt az egyesület testületi munkájában, mint elnökségi és választmányi

Nevéhez fűződik a tóalmi csemetekert mellett a szárhalmi csemetekert és parkerdő kialakítása is.

Egyesületünknek 1955 óta tagja, az OEE elnökségének egy választási cikluson át tagja volt, jelenleg a spononi helyi csoport vezetőségi tagja, kiemelkedő egyesületi társadalmi munkása.

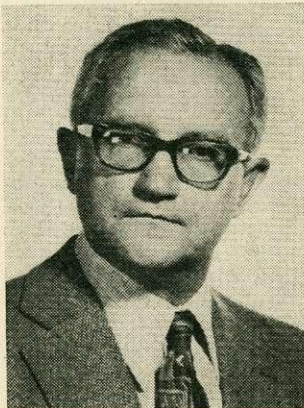
tag. Jelenleg is az OEE spononi helyi csoportjának elnöke. Egyesületi munkássága kiterjed az erdővédelmi szakosztály munkájára is.

Dr. Igmándy Zoltánnak az egyesületi szakmai továbbképzés keretében tartott előadásai (amelyek meghaladják a 100-at) helyi csoportjainknál mindenkor nagy érdeklődést keltenek, különös tekintettel az erdő és a fa védelmére, az erdőállományok károsítóira.

DR. SZÖNYI LÁSZLÓ
erdőmérnök

Dr. Szőnyi László okl. erdőmérnök a mezőgazdasági (erdészet) tudományok kandidátusa, c. egyetemi tanár 1943-ban kezdte erdészeti pályafutását. Különböző beosztásokban dolgozott a gyakorlat, az oktatás és a tudományos kutatás területén. Több mint két évtizeden át az ERTI-ben, illetve a MÉM-ben töltött be vezetői munkakört.

Szolgálati ideje alatt a tudományos kutatás területén elért eredményei és a szakirói tevékenysége révén vált elismert, köztiszteletnek örvendő erdésztudóssá mind a hazai, mind külföldi szakörökben.

Dr. Szőnyi László egyesületünknek 1942 óta tagja. Felkészültségét, többirányú felsőfokú nyelvismeretét (angol, francia, német, orosz), tapasztalatait nemcsak a reá bízott feladatok végrehajtásában, hanem az egyesületi társadalmi munkában is hasznosította. Ki-

TÓTH IMRE
erdőmérnök

Kitűnő minősítésű oklevelét 1946-ban szerezte meg. Erdészeti szolgálatát a Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar Út- és Vasútépítéstani Tanszékén kezdte előbb gyakornokként, később tanársegédként. 1947 őszén kerül a bajai erdőgondnoksághoz szakhelyettesnek, az Alsó-Duna-ártér erdei növénytársulásainak vizsgálatára, a témát támogató VKM,

emelkedően érdemes és tevékeny tagja egyesületünknek, különösen a nemzetközi munkában, ahol magas szaktudásával, nyelvismeretével sok barátot és tisztelőt szerzett Európa-szerte a Magyar Népköztársaságnak, a magyar erdészetnek, nem kevésbé az Országos Erdészeti Egyesületnek.

majd az MTA ösztöndíjával. Azóta Baján, az Alsó-Duna-ártéren dolgozik, három évtizede folyamatosan erdőművelési szakterületen.

Munkássága során tisztázta a termőhelyi alapokon nyugvó fajajpolitikai irányelveket, elméletileg kidolgozott javaslatot tett az erőteljes fiatalkori nevelővágások bevezetésére, kidolgozta a korainyár értéknövedék szempontjából optimális vágáskorait. A biológia, az erdészeti gazdaságtan iránti érdeklődését kiterjesztette műszaki területre is és a műszaki megoldásokat jó érzékkel, eredményre vezetően alkalmazza. Munkásságának értékét külön emeli, hogy törekvései mindig (a lehetséges kompromisszumok megkeresése árán is) összhangban voltak az erdő- és vadgazdálkodás érdekeivel.

Szakirodalmi tevékenységét számos dolgozat, tanulmány, szakcikk igazolja, de több szakkönyv társszerzője is. A MÉM és az MTA Erdészeti Bizottsága erdészeti nemesítési munkabizottságának valamint a Szegedi Akadémiai Bizottság erdészeti munkabizottságának 1981 óta tagja. Ebben az évben a MTA Pécsi Akadémiai Bizottsága két munkabizottságába: az alkalmazott és a természetvédelmi munkabizottságba választották be.

DR. KÁLDY JÓZSEF
erdőmérnök

Allamerdészeti szolgálatát oklevelé megszerzését követően 1942-ben kezdte, előbb a besztercebányai, majd a marosvásárhelyi erdőigazgatóságnál. A felszabadulás után a pécsi erdőgazdaság műszaki osztályán dolgozott, később az erdőgazdaság igazgatóhelyettese, illetőleg igazgatója, 1949-ben a Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat vezérigazgató-helyettese. 1950-ben került a Földművelésügyi Minisztériumba, ahol előbb az erdészeti osztály vezetője, majd az Erdőközpontban műszaki igazgató, az Erdőközpont vezetőjének állandó helyettese volt. Rövid megszakítással 1954-től a Sátoraljaújhegyi Erdőgazdaság főmérnöke, amikor is a soproni erdészeti felső-

oktatás újjászervezésével egyidőben egyetemi katedrát kap az Erdészeti Gépesítési Tanszék vezetőjeként. Tanszékvezető egyetemi tanársága mellett kari dékán, 1972—1981 között tudományos rektorhelyettes, ezt követően haláláig a továbbképző osztály vezetője. A mezőgazdasági (erdészeti) tudományok kandidátusa.

Dr. Káldy József elsősorban az erdészeti gépesítés területén vívott ki magának széles körű szakmai közmegebecsülést határainkon belül és túl egyaránt. Élharcosa volt az erdei munkák gépesítésének, az erdészeti gépállomások megszervezésének, az erdőfeltárás fejlesztésének, az erdészeti üzemi épületek és lakások építésének. Létrehozta az Erdőgazdasági Tervező Irodát. Közismertek azok a gépesítési eredmények, amelyek kísérletező kedve és műszaki alkotóképessége nyomán az erdészet területén létrejöttek.

Oktatási munkásságát magas szintű elméleti felkészültség és igényesség mellett a gyakorlatiasság jellemezte, amit hallgatói nagyra értékelték. Meggyőződéssel hirdette, hogy a műszaki értelmiségnek elsősorban nem írásműveket kell alkotnia, hanem gépeket, berendezéseket, technológiákat és ezek segítségével termelési feladatokat végrehajtania. Intenzív kapcsolatot tartott a gyakorlattal, tisztában volt azzal, hogy mi vár az életben tanítványaira, ezért azt is tudta, hogy mit és hogyan kell tanítania, hogy az ifjú mérnökök megállhassák helyüket.

Kiterjedt volt szakírói munkássága, elsősorban az erdészeti gépesítés és mű-

szaki fejlesztés, valamint a témakörhöz szorosan kapcsolódó munkavédelem és biztonságtechnika területén. Mindezt könyveinek, jegyzeteinek, tanulmányainak, ismeretterjesztő cikkeinek sokasága bizonyítja.

Dr. Káldy József nagy ambícióval tevékenykedett a szakmai közéletben. Az OEE erdészeti gépesítési szakosztály alapító tagjaként és vezetőjeként maga köré gyűjtötte ennek a szakterületnek a legismertebb és legfogékonyabb képviselőit, és összetartó, lelkes, egységes, ütköpes gárdát kovácsolt belőlük országos szinten is. Szakmailag rendkívül tartalmasak és az emberi kapcsolatok fejlesztése szempontjából nagyon gyümölcsözőek voltak a szakosztálynak a vállalatokhoz, üzemekhez kihelyezett ülései, ahol oktatók, kutatók és üzemi szakemberek tudtak gondolatot és tapasztalatot cserélni. Kiemelkedő teljesítménye volt a szakosztálynak és személy szerint dr. Káldy Józsefnek, a nemzetközi részvételű első és második országos erdészeti gépesítési konferencia sikeres megrendezése. Egyesületi tevékenységének körébe tartozott, hogy tagja volt az országos választmánynak, valamint 33 éven keresztül megszakitás nélkül AZ ERDŐ szerkesztő bizottságának.

Köztiszteltetben és szeretetben tartott Tagtársunkat lényének maradandó emlékezetéül, a magyar erdészársadalom képviseletében egyesületünk elnöksége kimagasló egyesületi társadalmi munkájáért és a magyar erdészet fejlesztésében elért elévülhetetlen érdemeiért a halála után „BEDÓ ALBERT-díj” odaítélésében részesítette.

Az erdészeti felsőoktatás megindítása 175. évfordulójának egyetemi ünnepei

Nemzetközi tudományos konferencia

A kutatás-oktatás egységének jegyében az ünnepeket tudományos konferencia vezette be. A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, az Iparügyi Minisztérium, az Erdészeti Tudományos Intézet, a Faipari Kutató Intézet, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem és Vadbiológiai Állomása, a MÉM Erdőrendezési Szolgálat, a Bútoripari Fejlesztési Intézet, a Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet, valamint az Erdészeti és Faipari Egyetem rendezésében bolgár, csehországi és szlovákiai, lengyel, NDK-beli és osztrák kutatók közreműködésével tartott konferenciát *dr. Gál János* rektor által plenáris ülésen, az erdészeti és faipari felsőoktatás 175 éves történetéről tartott előadás vezette be. Ezt követően három erdészeti, három faipari, egy geodéziai és egy vadgazdasági szekcióban összesen 71 előadás volt műsoron. Az előadások összefoglalóit az egyetem jegyzetszorosítója még aznap rendelkezésre bocsátotta.

Kiállítások, szakágazati múzeum megnyitása

A konferencia megnyitását megelőzően az egyetem felkérésére *dr. Királyi Ernő*, a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatal vezetője megnyitotta az egyetem feltve őrzött archív anyagát is bemutató alkalmi, könyvtári kiállítást, avatta egyben az épület előtt felállított emlékművet, amely felkiáltó jelként hívja fel a figyelmet a holt fának a feldolgozás során új életre keltére. Ugyanakkor *dr. Tóth Sándor* MÉM EFH főosztályvezető a KISZ-házban rendezett „Erdő és vad a képzőművészetben” és „Diákélet—diák hagyományok” c. kiállításokat nyitotta meg.

Az ünnepek másnapja reggelén került sor a most már állandó kiállítás, az Erdészeti, Faipari és Földmérés-történeti Múzeum első helyiségeinek meg-

Dr. Királyi Ernő a MÉM EFH vezetője megnyitja a könyvtár kiállítást

nyitására. A miniszter megbízásából *dr. Papocsi László* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes volt a megnyitón. Ünnepi beszédét hátrább közöljük. Szavaihoz *dr. Gál János* rektor csatlakozott ismertette a szak által régen óhajtott létesítmény megvalósulásának körülményeit. Köszönetet mondott azoknak az erdőgazdasági vállalatoknak, amelyek eddig több mint hárommillió forinttal támogatták a munkát. Az első adakozók névjegyzékét urnával szándékoznak elhelyezni az épület falában a végső átalakítás után. A munkálatok folynak, a befalazás várat magára, a jegyzékbe való felkerülés még lehetséges... A bejáratot elzáró szalag átvágásával a miniszterhelyettes a múzeumot megnyitotta és az első vendégek a gyűjteményt megtekintették.

Jubileumi, tanévnyitó tanácsülés

A feszült hangulatú, zsúfolásig megtelt tornacsarnokban *dr. Molnár Sándor* egyetemi főtitkár bejelentése nyomán testületileg foglalta el helyét az egyetemi tanács, majd sorra az elnökség személyiségei: a párt és kormány vezető szerveinek, a helyi vezető szervezeteknek, a Magyar Tudományos Akadémia, az ágazati tudományos intézetek képviselői, 14 hazai és 12 külföldi egyetem, főiskola rektora, rektorhelyettese, vagy főigazgatója. Végül *dr. Gál János* rektor vonult ünnepélyesen kimért léptekkel az emelvényre és foglalt helyet a tisztségük jelvényével arányláncot viselő előkelőségek díszes koszorújában.

Az egyetemi KISZ-zászló díszőrséges bevonulása és a Himnusz elhangzása után a rektor meghatott szavakkal, sommásan köszöntötte a nagyszámú elnökséget, vendégeket, résztvevőket. „Nagy öröm és megtiszteltetés számunkra — mondotta —, hogy ősi intézményünk alapításának e nevezetes évfordulóján ilyen nagy számban jelentek meg vendégeink, hogy velünk ünnepeljenek. Ez egyben bizonyíték is, hogy ismerik és becsülik a közel két évszázados tevékenységet, amelyet egyetemünk kifejtett.” Röviden méltatta a múltat és vázolta a jövő feladatokat. Mi sem jellemzőbb ez utóbbira, mint a most kezdődő tanévben oktatásra váró összesen 247 erdő-, 154 faipari mérnök, 147 faipari üzemmérnök és 184 földmérő- és földrendező üzemmérnök hallgató. A felvételekkel kapcsolatban megjegyezte, hogy amíg az erdőmérnöki szakon háromszoros a túljelentkezés, a faipari még propagandára szorul.

A köszöntés és megnyitás után megindult a tisztelgő üdvözlések áradata. A sort *dr. Knopp András*, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese kezdte. Folytatta *dr. Soltész István* ipari miniszterhelyettes, a Bányászati és Kohászati Egyesület elnöke a velünk mindig együttérző bányászok, kohászok üdvözlését hozva, majd *dr. Kovács Ferenc* akadémikus az Akadémia nevében konvertibilis szakemberek képzését sürgetve. Követték őket a külföldi egyetemek reprezentánsai: *prof. Peter Glück* dékán a bécsi Bodenkultur és az Osztrák Erdészeti Egyesület nevében, *prof. Tatscho Iliev* rektor Szófiából, *prof. Adolf Priesol* rektor Zólyomból, *doc. Anton Matovic* dékán Zágrábból, *prof. Tadeus Marszalek* dékán Varsóból, *prof. Frithjof Paul* szekció igazgató Tharandtból, *prof. Horst Kramer* dékán Göttingából, *prof. Petrov Anatolij Pavlovics* rektorhelyettes Leningrádból, majd *prof. Walter Liese* a hamburgi egyetem rektora, mint a IUFRO alelnöke ezt az alkalmat is felhasználva arra, hogy a nagy hírű egyetemet szervezete tagjául megnyerje.

A hazai társegyetemek részéről a mezőgazdasági felsőoktatási intézmények nevében *dr. Bíró Ferenc*, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem rektora üdvözölt, *dr. Kovács Ferenc* a miskolci Nehézipari Egyetem rektorhelyettese a műszaki egyetemek nevében, *dr. Somogyi Endre* a S Emmelweis Orvostudományi Egyetem rektorhelyettese az orvostudományi egyetemek nevében, *dr. Posz-*

ler György az Eötvös Lóránt Tudományegyetem rektorhelyettese a tudományegyetemek nevében, az ERTI részéről dr. Szepesi László főigazgató-helyettes, dr. Kiscelli László, a győri KTMF főigazgatója pedig a megyei szakiskolák és műszaki főiskolák nevében.

Az üdvözlések sorát Markó József, Sopron város tanácselnöke zárta a 63 éve otthont nyújtó város nevében „Pro Urbe” éremmel kitüntetve dr. Major Antal tanszékvezető egyetemi tanárt a város és környéke szebbé, jobbá tétele érdekében kifejtett érdemes munkásságának elismeréseként.

Markó József tanácselnök átadja a „Pro Urbe” érmét dr. Major Antal professzornak

Volt, aki az üdvözlést — bízva a beszéd erejében — szóval mondta, voltak akik írásban hozták, díszes kivitelben, bőrbe kötve, berámázva, ajándékokkal kísérve. Zólyom aranyérmét hozta, a finnek ezüstöt, Tharandt porcelán Cotta-emlékérmét hozta. Tornyosulni kezdett mindez az asztalon, mire a köszöntő szavak elhangzottak. „Egy közmondás szerint — mondta a rektor — igazán erős csak az lehet, aki sok barátot mondhat magáénak. Mi most nagyon erősnek érezhetjük magunkat!” Fogadta, hogy továbbra is méltóak akarnak lenni erre a megbecsülésre.

Az ünnepi ülés során az egyetem tanácsa, rektora és dékánja „honoris causa” doktorrá avatta prof. dr. Herald Thomasiust, a drezdai Műszaki Egyetem tharandti Erdészeti Szekciójának tanszékvezető egyetemi tanárát és prof. dr. Joanny Pierre Guillardt, a nancyi Egyetem Erdészeti Szekciójának igazgatóját. A kitüntetést köszönettel fogadták.

Ezután került sor a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter által az egyetem tanácsának javaslatára adományozott c. egyetemi tanári, docensi és főiskolai tanári címekről szóló okiratok átadására. Címzetes egyetemi tanár lett dr. Kovács Jenő, a Mátrai EFAG vezérigazgatója és dr. Solymos Rezső, a MÉM EFH erdészeti főosztályának vezetője. Címzetes egyetemi docensi címet kapott Andor József, a Zalai EFAG igazgatóhelyettese, Kara Tibor, a Szék- és Kárpitosipari Vállalat vezérigazgatója és dr. Seidl Gábor, a Francia Műszaki és Tudományos Tájékoztatási Központ igazgatóhelyettese. Címzetes főiskolai tanár lett dr. Kovács Béla, a budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalat főmérnöke. Az erről szóló okleveleket dr. Papócsi László miniszterhelyettes adta át.

Az évnitók alkalmával szokásos módon műszaki doktorrá avattak az Erdőmérnöki Karon tíz erdő- és egy gépészmérnököt, a Faipari Karon tíz erdő-, három faipari, egy villamos- és egy gépészmérnököt, majd kitüntető oklevelet

kapott 12 idős erdőmérnök, köztük *Csatay Gyula* gyémántokleveles erdőmérnök vasoklevelet, heten pedig gyémántot. Öt fő részére a rektor az egyetemi tanács által adományozott Tanulmányi Enlékérmeket adta át — köztük *Váradi Zoltán* és *Szepesi András* erdőmérnököknek —, 13 hallgatónak pedig a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter által adományozott Népköztársasági Ösztöndíjat. Végül 55 erdő-, 44 faipari elsőéves mérnökhallgató és 20 faipari üzemmérnök hallgató eskütételével zárult az ünnepélyes, jubileumi tanácsülés.

Szakmai bemutató

A tanulmányútra autóbusszokkal vitték a közönséget. Bemutatásra került a 15 km hosszú hegyvidéki főfeltárót remek vonalvezetése. A Prinz-pihenőtől kiindulva a Deák-kút mellett a Fáber-réten, Hétbükkön át az Ultrák-oldali új szakaszon a Kövesárok-völgybe, majd Görbehalom térségében rátértünk a Hidegvíz-völgyi útra. Útközben jobbról-balról speciális soproni erdőképek — luc-, jegenye- és vörösfenyő, szelídgesztenye, bükk, tölgy és gyertyán rendkívül változatos elegyű és korú állományai — gyönyörködtettek. A Kis-Ultra oldalában, megkapó kilátást nyújtó ponton emlékkövet állított az egyetem, hálából az új otthonra találásért Sopron városának. A szakmai bemutató közönsége előtt *dr. Igmándy Zoltán* tanszékvezető egyetemi tanár emlékezett meg a Selmechbányáról történt menekülésről, új otthon kereséséről, majd *dr. Ulreich József* tanácselnökhelyettes vette át az emlékművet a város részére, kifejezve azt a reményét, hogy Sopron már végső otthona lesz az egyetemnek.

Az emlékkőnél ülve, kényelmesen lehet gyönyörködni a kilátásban. A kő mögött frissen elhelyezett tölgyfa pad, rajta réztábla emlékeztet, hogy állították az 1943. évi valetánsok 1983-ban, folytatva a legszebb soproni hagyományt, az áldozatkész városszépítést. Megható egyéni hálanyilvánítás egy szakmai életút végén az ifjú korban gyűjtött sok szép emlékért...

Az erdőjárás a Házoldal 190/A, B és 189/C erdőrészeket érintette. A táj termőhelyi viszonyai eszményiek az erdőtenyészetnek. Klimazonálisak a gyertyános-tölgyesek, magasabb helyeken a gyertyános-bükkösök, sőt extrazonálisan már jegenyefenyő-elegyes bükkösök is megjelennek. Az alacsonyabb fekvésekben zárt kocsánytalan tölgyesek szelídgesztenyével jellemzőek. Természetes a jegenyefenyő és luc. Magashegységi viszonyokra utal ezeken kívül a magas-kőrös, a hegyi juhar, a hegyiszil, a madárberkenye, a szőrös nyír, a zöldéger és a fürtös bodza.

A bemutatott, 90 év feletti korú fenyő-elegyes lombállományok rendkívül megragadó képet mutattak. Bennük a kocsánytalan tölgy csaknem eléri a 33 m magasságot. A növedék meghaladja a 8 m³-t, a fakészlet a 680 m³-t. Az állomány részben mesterséges eredetű, rudas korban vette nevelővágás alá *dr. Róth Gyula* professzor, majd *dr. Majer Antal* folytatta a kísérleti erdőnevelést. A legutóbbi — 1979. évi — felmérés szerint foltos elegyben — mennyiségben és minőségben — a lucfenyő adja a legnagyobb fatermést. Az erdei- és vörösfenyőt a természetes erdőtársulás fafajai közé látszik célszerűnek telepíteni, 60—80 éves vágásfordulóval kezelni. Természetes és értékes főfafaj a kocsánytalan tölgy, hasznos mellékfafaj a gyertyán. Előnyös a tölgy csoportos elegye, kellően szolgálja az erdő stabilitását. Fontos ez az adott területen is, mert a felületes beletekintés hosszú időn át túl sűrű tartást mutat. A fák fel-tűnő kaucsúsága, gyakori eltérése a függőlegestől helyenként bizonytalan helyzetre utal. A főfeltáró utat *dr. Juhász Miklós*, a Tanulmányi Áll. Erdőgazdaság osztályvezetője, a kísérleti állományokat *dr. Majer Antal* professzor mutatta be.

A szakmai bemutató a Vadászház melletti réten hangulatos uzsonnával záródott, az egész ünnepséget pedig a városi kultúrházban tartott nagyszabású bál rekesztette be. A résztvevők hangulatát azonban legjobban az első nap estéjén tartott baráti találkozó fejezte ki. Hajnalig volt hangos az egyetem környékén a soproni éjszaka, bizonyítva, hogy a közönségnek is van mondanivalója — unisono, kórusban...

DR. PAPÓCSI LÁSZLÓ:

MEGNYITÓ BESZÉD A KÖZPONTI ERDÉSZETI, FAIPARI ÉS GEODÉZIAI MÚZEUM AVATÁSÁN

Nagy ünnep ez a mai számunkra, akik azért gyűltünk ebben a korai órában össze e szép ódon falak között, hogy az erdészet és a hozzá kapcsolódó szakok múzeumát, annak első helyiségeit izgatott türelmetlenséggel megtekintsük, nagy büszkeséggel megnyissuk és átadjuk a nagyközönségnek.

A gyarapodás öröme emberi tulajdonság. Mai örömünk megsokszorozott, mert ma itt olyan közgyarapodást ünneplünk, amely szakjaink életében, művelődéstörténelmünkben is jeles dátum, sőt megkockáztatom a kifejezést; szakjaink életében kulturális mérőföldkő is. Különösen, ha számba vesszük azokat a körülményeket, kudarcokat, buktatókat, amelyek ennek a múzeumnak létrejöttét mind a mai napig lehetetlenné tették. Jól szemlélteti az előkészítő, múzeum-alkotó munka méreteit az egyetem múzeumi bizottságának tartalmas és részletes jelentése, amelyben leírásra került a múzeum létrejöttének történelmsora, a gondolat keletkezésétől a mai megnyitásig.

Nagy érdeklődéssel olvastam a szakágazati gyűjtemény sorsáról a történelmi visszatekintésben. Büszke lehet a soproni egyetem arra, hogy itt soha nem szűnt meg a gondolat az erdészeti-faipari-geodéziai múzeumi anyag közkincs-csésé tételére. Számos elképzelés maradt azonban megvalósítás nélkül. Valóságos az a megállapítás, hogy ma már az is „muzeális irattári anyag”, amely azokat a részleteket tárja fel, amely a gyűjtemény valamilyen feltámasztására irányuló törekvések írásos emléke!

A 175. születésnapját ünneplő egyetemünk az elsők között volt azzal a gondolattal és munkával, amelyben szükségesnek ítélte a közvetlen tudomány- és szakmatörténeti, a felsőoktatás-történeti anyagnak, a személyekhez, intézményekhez fűződő másodlagos forrásértékű és általános muzeális értékű emléksanyagoknak feltérképezését és osztályozását. Ez a precíz, gondos munka nem volt látványos, de nélkül ma nem állhatnánk itt a megnyitás perceiben. Ennek a rendkívül időigényes, türelmet, lelket igénylő munkafolyamatnak köszönhetjük az érdeklődés felfokozását is e múzeumügy iránt. A megnyitás perceiben újra megállapíthatjuk — amit minden hivatalos és szakmai fórum is elfogadott már —, hogy az itt összegyűjtött, megőrzött, kiegészített és továbbfejlesztett muzeális értékű anyag nagyobb része egyedülálló értékkel bír, éppen az intézmény jellegénél fogva, hiszen ez az egyetlen hazai erdészeti-faipari-geodéziai egyetemi gyűjteményi anyag. Ebben a gyűjteményben — amelynek most csak kis része kerül a nagy nyilvánosság elé —, egykori oktatási eszközök, műszerek, készülékek, azaz szakmai tárgyú, szakjellegű anyagok, a felsőoktatás történetével kapcsolatos, személyekhez, évfordulókhöz, eseményekhez kapcsolódó különleges értékű emléksanyagok és jelentős mennyiségű

más anyagok vannak. Külön témakör lenne, ha azt az iratanyagot részletesebben is méltatnánk, amely szerves kiegészítője a tárgyi emlékeknek.

A múzeum azonban nem lehet csupán használt, vagy elhasznált cikkek bemutatója. Nem is antikvárium, hanem tudományos intézmény, amely szigorú tudományos keretek között él, fejlődik, működik.

Már egymagában ebből is fakad, hogy egy múzeum létrehozása, alapítása a legnehezebb és legkörültekintőbb feladatok közé tartozik.

A múzeum a múzsák templomát, a tudományoknak és a művészeteknek szentelt helyét jelenti. Ami itt most a mai nappal folytatódik, a megnyitás után, az azt is célozza, hogy ez az épület folyamatosan és fokozatosan teljes egészében az erdészet-faipar-geodézia és a vele együttértelmezett szakok, mai szóhasználatú és értelmű szentelt helye legyen. Ez alatt azt is értjük, hogy váljék ez az épület olyan tudományos műhellyé, ahol a szakok tudósai zavartalanul élhessenek tudós kutatásaiknak, de nem öncélúan, hanem a szakközön-ség és a látogatók nagy táborának szolgálatára, a tudományos nevelésre, ismeretek terjesztésére, az izlés formálására.

Amikor most majd végigmennek a kiállítási termeken, gondoljanak arra, hogy milyen erőfeszítések vannak e mögött a múzeum mögött, és mindennek-előtt gondoljanak azokra, akiknek mindez köszönhető. A rendezők minden-esetre rögzítették a munkák részleteit és a nagyon ügyesen elhelyezett fényképekkel is bemutatják ezt. Ezekben a helyiségekben csak az elvégzett munkának egy része látható. Mi ezt jól tudjuk, érzékeljük, mint ahogy ismerjük mindazoknak erőfeszítéseit, akik elősegítették e múzeumnak létrehozását. Szí-vem szeretném részletesen beszélnék a teremtő munka minden részletéről, fel szeretnék sorolni szerveket, egyesületeket, társintézményeket és nem utolsó-sorban személyeket, akik segítették a múzeum létrejöttét, akik a szó szoros értelmében éjt nappallá téve, ünnepet és szabad hétvégeket nem ismerve dolgoztak nagy ügybuzgalommal, lelkesen. Kérem, értsék meg, hogy most ezt mégsem tehetem meg az idő rövidege és a következő ünnepi programunk kö-zelsége miatt sem. Szeretném azonban hálánkat és köszönetünket kifejezni az alkotóknak. Nem kétséges — meggyőződéssel mondom —, hogy a magyar erd-ógazdaság és művelődésügy történetébe ez a nap be fog kerülni és az utókor hálásan fog emlékezni az alapítókra, az alkotókra.

Engedjék meg, hogy a költő szép szavaival nyissam meg hazánk legújabb múzeumát, a Központi Erdészeti-Faipari-Geodéziai Múzeumot, tisztelegve egy-ben az erdészeti kultúra ápolójának, fenntartójának, a legmagyarabb magyar városnak: „Sopron!... Hány század, évezred, hány fajta emelt a magasba új-ra meg újra a romokból!? Mit rejt még az avar, mely kincseket őrzött meg, hogy a békésen nevelődő város szebb legyen, ősei műveit is megújítva?”

(Keresztúry Dezső: Sopron ünnepére)

Ezen gondolatok jegyében hazánk új Erdészeti, Faipari és Geodéziai Múzeu-mát tisztelettel megnyitom.

A lakóház körüli erdő csökkenti az energiafogyasztást — számol be az Észak-amerikai Erdészeti Egyesület lapja, a *Journal of Forestry* 1983 februári számában megjelent írás. A fák árnyékoló hatása következtében ugyanis nyáron az épület légkondicionálásához felhasznált hűtési energiát 65%-kal kisebbnek találták lombos erdőben, mint nyílt területen. A téli fűtési energiaigény pedig a fák hideg levegőáramlást fékező hatása miatt 8%-kal volt kisebb, mintha szabadban állt volna az épület.

(Ref.: dr. Szodfridt I.)

JAVASLAT ERDÉSZETI PANTEON LÉTESÍTÉSÉRE

Az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályainak 206. pontja alatt az egyesület céljairól — többek között — a következőket olvashatjuk: „Az erdészet, valamint az egyesület történelmi emlékeinek megőrzése, e nemes hagyományainak ápolása, folytatása és továbbfejlesztése”. Úgy vélem, hogy az OEE alapszabályaiból vett megfogalmazás ideológiailag alátámasztja az erdészeti panteon létesítésére vonatkozó javaslatomat.

Javaslom, hogy közös akarattal és összefogással, létesítsünk erdészeti panteont a gyakorlat, a tudomány, az oktatás nagyjainak emlékére és tiszteletére!

Az erdészeti panteonban tölgy kopjafákat kellene állítani mindazoknak, akik kiemelkedő munkát végeztek az erdőgazdálkodás érdekében és méltán megérdemlik az utókor háláját, tiszteletét és elismerését. A kopjafán a név mellett néhány mondat őrizné az illető személyiség munkásságát, érdemeit.

Az erdészet nagyjait hirdető panteon helyéül a budakeszi arborétumot javaslom. Ez a páratlan gazdag élőfagyűjtemény kitűnő és méltó keretül szolgálna az erdészeti panteonnak. Az arborétum Budapest tövében fekszik. Az arborétum kedvező, centrális fekvése egyáltalán nem közömbös kérdés a látogatottság és nem kevésbé a megközelítés szempontjából sem.

Az arborétum főbejáratát övező piramistölgy fasorban lehetne fokozatosan elhelyezni erdésznagyjaink tölgy kopjafáit. A személyekkel kapcsolatos évfordulók és egyéb erdészeti rendezvények jó alkalmat nyújtanának a megemlékezésre, a kopjafák ünnepélyes keretek között történő elhelyezésére.

Az OEE helyi csoportjai az általuk kiválasztott személynek vagy személyeknek állítanának — emlékeztetőül — kopjafákat.

Az erdészeti panteonban helyet lehetne adni továbbá a Bedő-díjasoknak is oly formában, hogy tölgytáblára vésnék az adott évben Bedő-díjjal kitüntetettek nevét. Ezeket a táblákat ugyancsak az arborétum forgalmas útjai mentén lehetne elhelyezni az OEE helyi csoportjainak gondozásában.

A panteonban sor kerülhetne emlékfák ültetésére egy-egy budapesti hazai vagy külföldi fontos és kiemelkedő erdészeti rendezvény alkalmával.

A budakeszi arborétum nemcsak gyönyörködtetné, oktatná a látogatót, hanem a benne létesült erdészeti panteon emlékeztetné mindazokra az erdészekre, akik erdőbe vették álmaikat és akik kiemelkedő munkát végeztek és elvévülhetetlen érdemeket szereztek a gyakorlat, a tudomány, az oktatás terén a magyar erdőgazdálkodásért.

Dr. Csötönyi József

A Colour Atlas of Flowering Trees and Shrubs címmel újabb dendrológiai mű látott napvilágot hazánkban. Közép-Európa parkjainak, kertjeinek és utcafasításainak 608, gyakrabban kultivált taxonját mutatja be ez a könyv. A rövid tömör jellemzéseket *Tóth Imre* dendrológus, a művészi akvarelleket *Csapody Vera* növényfestőnk készítette. A kertészmérnökökön, kert- és tájépítő szakmérnökökön kívül haszonnal forgathatják azok is ezt a művet, akik a dendrológia e szűkebb területe iránt érdeklődést tanúsítanak. A szerzők nem a jelenleg használt rendszertani sorrendet követik, ez azonban nem okoz problémát az atlasz használatában. Az angol nyelvű leírások és a borsos ár miatt bizonyára nem válik olyan népszerűvé, mint a közelmúltban megjelent Európa fái és bokrai c. könyv.

(Akadémiai Kiadó, 1983. pp. 312 — 440,— Ft Ref.: *Bartha Dénes*)

ESZKÖZFELHASZNÁLÁS A FAANYAGMOZGATÁSBAN

DR. VARGA ALFRÉD

A faanyagmozgatás egyre költségesebb művelet az erdőgazdálkodásban. A belépő új technika drága és költségei a vállalat eredményeit jelentős mértékben befolyásolják. Ennek ellenére a közgazdasági elemzésekben a faanyagmozgatással kapcsolatos vizsgálatok mégsem szerepelnek olyan súllyal, mint amennyire azt a költséggazdálkodással való kapcsolatuk napjainkban indokolná. Így azután a hiányos ismeretek miatt intézkedéseink elmaradnak vagy tapasztalataink a szükségesnél jóval később realizálódnak.

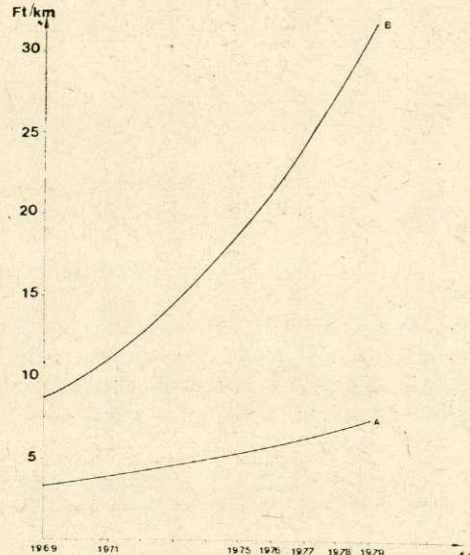
A faanyagmozgatás gyakorlatában nélkülözhetetlen az elért eredmények és az önköltség alakulásának mérséklésére fel nem használt lehetőségek alapos ismerete. Az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok illetékes szakemberei helyi sajátosságai mellett is közreadhatnak olyan ismereteket, melyek általánosíthatók és a költségek csökkentésére felhasználhatók.

A Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát (NYFK) erdőgazdaságánál a faanyagmozgatás 10 év alatti kilométerenkénti költségváltozását az 1. ábrán

— tehergépkocsinál $y = 3,2458 e^{0,08115 x}$

— traktoroknál $y = 8,3969 e^{0,13236 x}$

függvény alapján megszerkesztett görbék jellemzik.

Tehergépkocsi : A
Traktor : B

1. ábra. Önköltségváltozás

A 2. ábrán a C_2 , C_3 évenként tényleges önköltséggel, az 1969. évi teljesítés szintjén számított Ft/tonna önköltséget adja. A B_2 , B_3 az évenkénti tényleges teljesítés-egységre vetített önköltség. A C_2-B_2 és C_3-B_3 különbsége egyenlő azzal a tonnánkénti többletköltséggel, melynek keletkezését az anyagmozgatás szervezettségi színvonalának az emelésével meg lehetett volna akadályozni.

A 3. ábrán a C , C_1 függvény azt mutatja, milyen fajlagos teljesítésekre lett volna szükség ahhoz, hogy az 1969. évi önköltség szintjén történjen a faanyagmozgatás. A $C-B$ és C_1-B_1 teljesítés elmaradása a C_2-B_2 és C_3-B_3 közötti tonnánkénti többletköltség előidézője.

Az 1969. évi önköltség megtakarításhoz szükséges teljesítéstől való elmaradás miatti fajlagos többlet

		1971.	1975.	1977.	1978.	1979. év
tehergépkocsiknál	(Ft)	19,70	20,08	17,30	18,64	21,67
traktoroknál	(Ft)	24,95	17,23	21,13	21,28	28,40

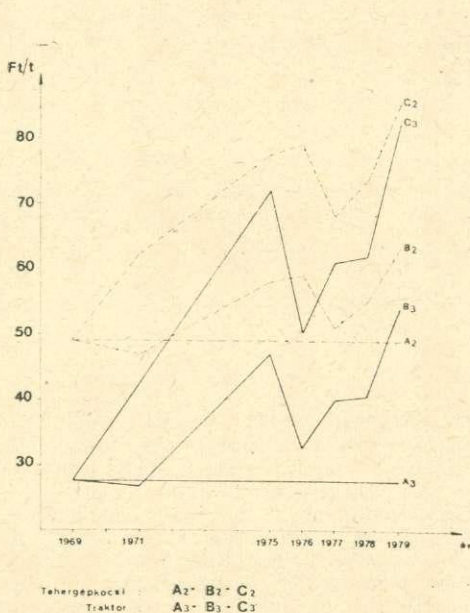
Az 1977. évi példával élve a szükségesnél alacsonyabb eszközhatékonyság miatt felmerült költségtöbblet:

tehergépkocsinál	135 200 to	$\times 17,30$ Ft/to	= 2339 mFt
traktornál:	200 429 to	$\times 17,23$ Ft/to	= 4234 mFt
	335 629 to		6573 mFt

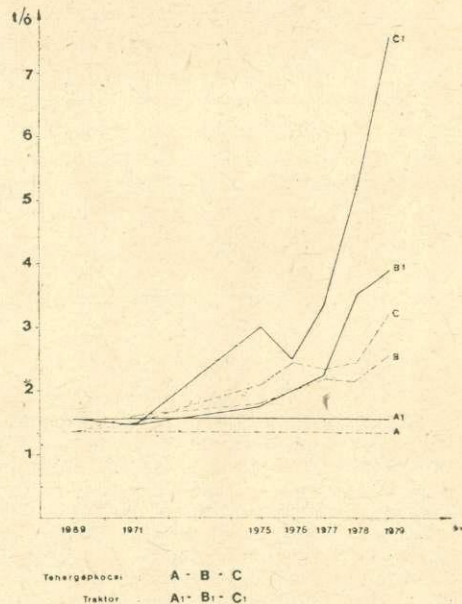
ami az 1977. évi gépköltség 15,29%-a.

Az NYFK Erdőgazdasága saját szállítóeszközeinek teljesítése az 1977. évben 335 629 tonna, az 1969. évben 139 954 tonna volt. A teljesítés emelkedése ($T-T_1$) 8 év alatt 195 675 tonnát tett ki, ami a következő tényezőkből adódik:

- fajlagos teljesítés változás miatt: $(W-W_1) I_{h1} \cdot G = +181\,154$ tonna
- gépszámváltozás: $(G-G_1) I_h \cdot W_1 = +133\,791$ tonna
- hasznos időalap változás hatása: $(I_h-I_{h1}) W \cdot G = -119\,270$ tonna

2. ábra. Fajlagos költségmutatók

3. ábra. Fajlagos teljesítések

A fajlagos teljesítés alakulását befolyásoló független változók — i , S , Q , v — egyenkénti hatása a

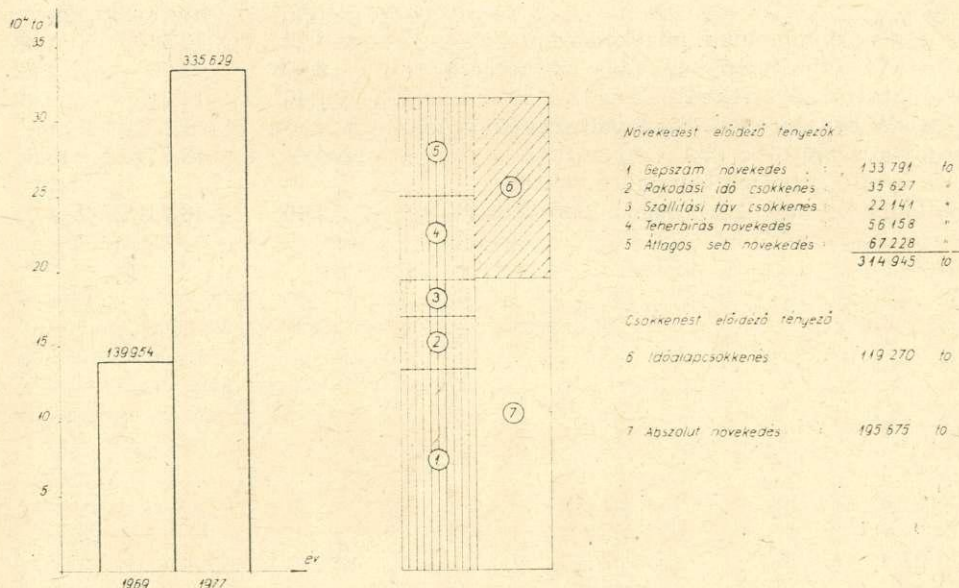
$$W = \frac{1}{i + \frac{S}{a \times Q \times f \times v}} \text{ tonna/óra}$$

többváltozós függvény felhasználásával számítható.

A kapott adatok alapján az egyes változók a 181 154 tonna többletthez a következők szerint járultak hozzá:

i = fajlagos rakodási idő csökkenése	+ 35 627 tonna	19,67%
S = mozgatási távolság rövidülése	+ 22 141 tonna	12,22%
Q = dinamikus teherbírás növekedése	+ 56 158 tonna	31,01%
v = átlagsebesség emelkedése	+ 67 228 tonna	37,10%
Összesen	+181 154 tonna	100,00%

Az egyes tényezőknek a teljesítés változására — 195 675 tonna — gyakorolt hatását a 4. ábra is szemlélteti.

4. ábra. Szállítási teljesítmény

Egy naptári éven belül az időjárás által befolyásolt körülmények eltérő módon alakíthatják a gépköltségeket. Az anyagmozgatási feltételek romlásával nő, javulásával csökken az üzemanyag-fogyasztás és javítási költség. Ennek bizonyítására hat év azonos időszakának — hónap — adatait átlagolva táblázatba foglaltam:

Hónap	Tehergépkocsi		50 LE-s traktor		90 LE-s traktor	
	Ft/100 tkm	%	Ft/óra	%	Ft/óra	%
I.	127,3	100	150,8	100	153,8	100
II.	122,2	96	141,0	94	144,0	94
III.	118,2	93	133,4	89	137,2	89

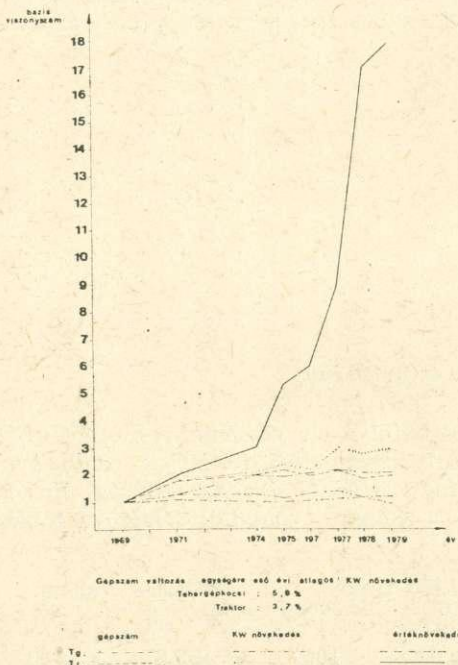
IV.	115,2	91	128,2	85	133,4	87
V.	113,2	89	125,2	83	132,6	86
VI.	112,3	88	124,4	82	134,8	88
VII.	113,7	89	129,8	86	148,2	96
VIII.	116,0	91	136,0	90	159,4	104
IX.	119,4	94	144,4	96	173,6	113
X.	123,8	97	155,0	103	190,8	124
XI.	129,3	102	168,0	111	211,0	137
XII.	135,8	107	183,2	121	234,2	152

A táblázat adatai jól szemléltetik azokat a költségeket, melyek a kedvezőbb szállítási körülmények, valamint az őszi esős időszak beálltával leromlott útviszonyok között, erőltetett géphasználattal keletkezhetnek.

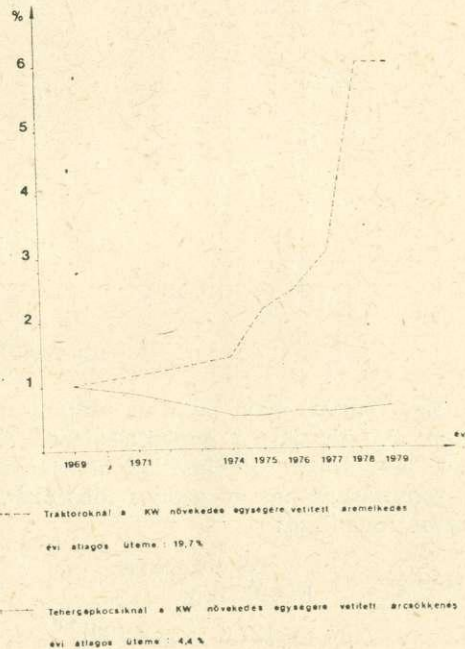
A tehergépkocsiknál és a traktoroknál a gépszám, a vonóerő és a bruttó érték változását az 5. ábra, a kW teljesítmény egységre vetített bruttó gépérték változását a 6. ábra, a bruttó érték egységre eső fajlagos tonna teljesítés-változását pedig a 7. ábra mutatja.

A 10 év alatti változás az 1969. évihez viszonyítva:

	tgk.	traktor	együtt
— a gépek számának növekedése	1,23	2,06	1,68
— a kW teljesítménykapacitás növekedése	2,19	2,96	2,52
— a bruttó gépértékváltozás	1,40	17,81	9,00
— a kW egységre vetített árváltozás évi átlagos mértéke (%)	—4,4	19,7	13,6
— a bruttó gépérték egységére vetített tonnateljesítés évi átlagos változása (%)	2,60	—16,79	—12,05

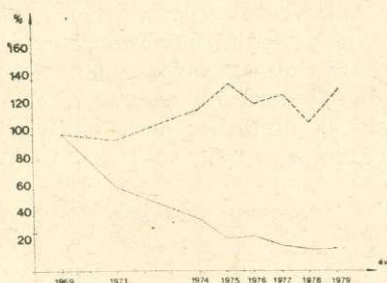

5. ábra. Gépszám, vonóerő és bruttó érték változása

6. ábra. Teljesítmény egységére vetített bruttó gépérték változása

7. ábra. Bruttó érték egységére vetített fajlagos teljesítményváltozás

Bruttó érték egységére eső fajlagos teljesítmény növekedés éves átlagos mértéke:

(---) tehergépkocsiknál: 2,6%

Bruttó érték egységére eső fajlagos teljesítmény csökkenés éves átlagos mértéke:

(—) traktoroknál: 19,7%

Meglepő, hogy a tehergépkocsik számának a változásához — szemben a traktorokkal — kedvezőbb teljesítménynövekedés és főleg jobb áralakulás tartozik.

Amíg a tehergépkocsiknál a kW teljesítménynövekedés egységére vetített ár évenként átlagosan 4,4⁰/₀-kal csökkent, addig a traktoroknál ez 19,7⁰/₀-kal emelkedett. Tovább növelte a faanyagmozgatás gépköltségét az a tény, hogy a bázisidőszakhoz viszonyítva a traktorok számának aránya 12,3⁰/₀-kal emelkedett.

A tehergépkocsik kW egységére vetített 4,4⁰/₀-os évenkénti átlagos árcsökkenés a bruttó gépérték egységére eső fajlagos teljesítés évenkénti 2,6⁰/₀-os növelését eredményezte. Ugyanakkor a traktorok esetében tapasztalható a bruttó gépérték egységére eső tonnateljesítés évi, átlag 16,79⁰/₀-os romlása. A tényleges típusösszetétel miatti összehatás kedvezőtlen a faanyagmozgatási költségek alakulására.

Vizsgáljuk meg az 1979. évi adatokat a két eszköztípus önköltségének az összehasonlítására:

		tgk.	traktor
üzemanyag	Ft/km	3,19	4,58
javítási anyag	Ft/km	1,68	12,24
műhely	Ft/km	0,73	2,35
<i>futással arányos költségek:</i>	Ft/km	5,60	19,17
munkabér	Ft/óra	23,35	32,23
közteher	Ft/óra	8,81	11,03
értékcsökkenési leírás	Ft/óra	21,21	89,76
egyéb	Ft/óra	3,76	2,62
<i>idővel arányos költségek:</i>	Ft/óra	57,13	135,64

Az adatokból kitűnik, hogy a tehergépkocsik és traktorok önköltségében mutatkozó lényeges eltérés elsősorban a hatszoros javítási költség és több mint négyszeres értékcsökkenési leírás miatt áll fenn.

Ebben a tanulmányban — a korlátozott terjedelem miatt — csak néhány összefüggésre mutattam rá, melyek szükségtelenül növelik a faanyagmozgatási költségeket. A holtmunka árának a növekedése miatt nehéz a költségek bázisszintvonalának tartása, viszont adottak a lehetőségek az önköltségemelés ütemének a mérséklésére:

- nélkülözhetetlenek azok a folytonos és naprakész nyilvántartások, melyek a műszakiak számára olyan összetételben is szolgáltatnak ismereteket, hogy lehetőség legyen az irányítás és munkaszervezés következményeinek az elemzésére, továbbá az időszerű, gyors beavatkozások megtételére;
- szakítani kell avval a gyakorlattal, mely azt mutatja, hogy amilyen mértékben nő az eszközök száma, olyanban romlik a napi, havi és éves időalap kihasználása.

Az időalap kihasználását és romlását helyi adatokkal is érzékeltethetem:

	év	átlagos évi hasznos óra	változás óra	%
tehergépkocsi	1964.	2873		
	1969.	2764	—109	— 3,8
	1977.	2281	—592	—20,6
traktor	1964.	2564		
	1969.	2584	+ 20	+ 0,8
	1977.	1795	—769	—30,0

Előzők alapján bizonyított az is, hogy 1969—1977-ig a gépszám-növekedésből eredő többletjeljesítés — 133 791 tonna — jóformán csak arra volt elég, hogy a gépi időalap-kihasználás romlása miatti veszteséget — 119 270 tonna — kompenzálja.

Kiemelkedően fontos feladat, hogy a rakodási teljesítés, a mozgatási távolság, a jármű teherbírásának és az átlagos sebesség figyelembevételével a rakodógépek és járművek számát összehangoljuk. Ellenkező esetben a rakodógépek kihasználatlansága, vagy a szállítógépek várakozási idejének növekedése rontja a hatékonyságot.

A tehergépkocsik és traktorok gyártási színvonalában mutatkozó eltérések kifejezésre jutnak az eszközök eladási áraiban. Nyilvánvaló, hogy a tehergépkocsi- és traktortípusok kedvezőbb összetétele csökkentheti a faanyagmozgatás költségeit. Általában minél rövidebb távolságon történik a viszonylag drágább traktorok és minél hosszabb távon az olcsóbb gépkocsik igénybevétele, annál kedvezőbb a teljes mozgatási folyamat költség alakulása. Ez a lehetőség a vágásterület és a hozzá csatlakozó földút gondos előkészítése után — főleg nyári félévben — a kézzel, fogattal vagy univerzál traktorokkal előkészített faanyagnak a leadóállomásig vagy az ipari feldolgozó helyig, gépkocsival történő szállítása mellett állhat fenn.

Amennyiben a fafeldolgozó üzem zavartalan alapanyagellátása érdekében a traktorokkal történő faanyagmozgatás minden időben járható útig történik, az egész folyamat tervezett önköltsége csak akkor tartható, ha az említett felmerülő kiszállítási többletköltségeket, nagyobb raksúlyú egységekből álló tehergépkocsipark foglalkoztatásával elért költségmegtakarítás fedezi.

Az egri Dobó István Szakközépiskola általános erdőgazdálkodási szakon technikusminősítő tanfolyamot indít a jövő novemberben tartandó technikusminősítő vizsgára. A jelentkezés végső határideje 1984. január 31.

DR. BALÁZS ISTVÁN
HÉJJ BOTOND

A TSZ ERDŐGAZDÁLKODÁS FEJLESZTÉSÉNEK NÉHÁNY ÖKONÓMIAI PROBLÉMÁJA

Az erdőgazdálkodásban is, mint a népgazdaság többi ágazatában, mindinkább előtérbe kerül a hatékonyabb munka, a tartalékok feltárásának kérdése. Ezen a téren nagy lehetőségek vannak a termelészövetkezeti erdőgazdálkodás viszonyai között. Ehhez kíván segítséget nyújtani a tanulmányunk. A felvetett problémák az ország különböző részén a témakörrel foglalkozó szakemberek véleményén alapulnak.

Nem térünk ki az okok keresésére, az egyes kérdések gazdálkodásbeli súlyának feltárására, a megoldás útjának felvázolására. Célunk elsősorban a figyelemfelhívás, a termelészövetkezeti erdőgazdálkodás problémáival foglalkozó alkotó párbeszéd elősegítése.

Magyarországon a termelészövetkezetek az erdőgazdálkodás alá vont terület 27,3⁰/₀-án, 462 ezer ha-on folytatnak gazdálkodást, ennek 83⁰/₀-a szolgálja elsődlegesen a faanyagtermelést. Ezekre az erdőkre jellemző a területi széttagoltság; 59,7⁰/₀-uk 300 ha-nál kisebb tömbben van (erdőgazdaságoknál csak 12,4⁰/₀). Átlagos erdőterület-nagyság 350 ha. Az országban csak 25 termelészövetkezet rendelkezik 1500 ha-nál nagyobb erdőterülettel. A gazdálkodás eredményességét rontja az akác magas (30,9⁰/₀-os) területaránya (erdőgazdaságoknál 10,0⁰/₀).

Jellemző a termelészövetkezeti erdőkre a viszonylag fiatalabb kor. Akác esetében 9,7⁰/₀-kal, a nemesnyárban 11,6⁰/₀-kal kisebb a vágásérett erdő területének aránya az erdőgazdaságokénál. Ehhez járul még a rosszabb termőhelyi adottság és a múlt szakszerűtlen gazdálkodása. Erre utal az is, hogy a tíz éven belül véghasználatra kerülő állományokban a hektáronkénti tölgy fatömeg 72⁰/₀-a, az akác 89⁰/₀-a, a nemesnyár 77⁰/₀-a az erdőgazdaságokénak.

Az előzőekben felsorolt tényezők hatásának megismerésére regresszióanalízist végeztünk 15 MÉM-erdőgazdaság 1979—81. évi adatai alapján. A számítás igazolja a fakitermelés üzemi eredményével való szoros kapcsolatot. A tényezők hatása a területre és fatömegre vetített eredményt csökkenti, viszont a költségarányos eredményt növeli.

A gazdálkodás főbb gondjai

A szaporítóanyag-termelés a körzetben tevékenykedő erdőgazdaság feladata, az ellátás tehát elvileg megoldott.

Munka közben mégis sűrűlódások keletkezhetnek abból kifolyólag, hogy az erdőgazdaság szintén szaporítóanyag-felhasználó és elsősorban a saját igényeit elégíti ki a szükséges fajtaválasztékban és minőségben. Néhány helyen problémát jelent a termelészövetkezetek számára a csemetekiadás ütemezése is, vagyis hogy az optimális időben jutnak-e szaporítóanyaghoz.

Erdőtelepítés. A legfőbb gondot jelenleg az jelenti, hogy bár még nagy területek vannak kijelölve erdősítésre, tehát a kedv és a szükséges kapacitás is

rendelkezésre áll, a munkákat mégsem lehet végrehajtani a beruházási keret hiánya miatt.

A termelőszövetkezetek *erdőfelújítását* az erdőterület nagyságához viszonyítva, helyenként jelentős erdőfelújítási hátralek jellemzi. Ennek egyik oka az alacsony színvonalú gépesítés mellett az, hogy ápolásra nincs elegendő munkaerő csúcsidőben, mert a termelőszövetkezet vezetése átirányítja más, számára fontosabb munkára.

A témához szorosan hozzá tartozik a *vadkár* kérdése is. Ez általános erdőszeti probléma, de a termelőszövetkezeteknél fokozottan jelentkezik a fiatal erdők nagyobb aránya miatt. Sok helyen a gyakorlatban szereplő vadkár-átalány azért nem szerencsés, mert nem ösztönzi a vadászterület kezelőjét a kár csökkentésére. A gazdálkodók igazságtalannak érzik, hogy a vadkárelhárító kerítések létesítési költségeit saját forrásaikból fedezték.

A *fakitermelés iparifa*-kihozatala termelőszövetkezetenként eltérő. A gyengébb adottságok és a megfelelő szakértelem hiánya miatt néhány helyen alacsonyabb az erdőgazdaságénál, de több mgtsz-ben az adottságokhoz képest jobb. Rugalmasabban alkalmazkodnak a piachoz, szélesebb a választékszála. A termelőszövetkezetek a városi lakosság tűzifaellátásában kismértékben vesznek részt, viszont a helyi igények kielégítésében jelentős a szerepük.

Sok vitát váltott ki termelőszövetkezeti szakemberek körében a jelenlegi erdőfenntartási járulék befizetési rendszer Legfontosabb ellenérvek:

- a rendszer az üzemterv által előírt fakitermelést ösztönzi, ez a jelenlegi piaci helyzet mellett nem mindig indokolt;
- nem tesz különbséget a nevelő- és végvágásból kikerülő, eltérő értékű fában, a hazai és a nemesnyár között;
- az üzemterv adatai a ténylegesen levágott mennyiségtől sokszor eltérnek, főleg akác és nyár esetében, ezért ezeket nem lehet a befizetés alapjául használni.

A problémák egy részét megoldaná, ha az erdőfenntartási járulék nagyságát az erdőfelügyelőség által jóváhagyott fakitermelési tervhez kötnék.

Jellemzi a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodást a *gépesítettség* alacsony színvonala. Csak motorfűrészből áll rendelkezésre a szükséges mennyiség, de ezek is túlságosan elhasználtak. Speciális erdőgazdasági gépeket csak egy-két tsz-ben találunk. Bár a fakitermelésben helyenként komolyabb gépesítettség van, az átlag 45,6⁰/₀. A gondokat csak súlyosbítják a karbantartási és anyagbeszerzési nehézségek.

A termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás egyik sarkalatos problémája a legelőnyösebb *értékesítés* megvalósítása. A tsz-szakembereknek kevés a lehetőségük piacutatás révén széles piaci ismeretekhez jutni. A nagyvállalatok sokszor nem szívesen foglalkoznak a kis tételeket felajánló tsz-ekkel.

A szakmai *tervek* az erdőfelügyelőségek segítsége révén az előírásoknak általában megfelelőek. A pénzügyi tervek készítése viszont sokszor problémát okoz. A termelőszövetkezeti vezetők egyéb feladatok megoldására koncentrálnak figyelmüket, ezért sokszor nem támasztanak megalapozott követelményeket az erdőszeti ágazattal szemben. Néhány helyen hiányzik a jó közgazdasági szemlélet, és így laza, nem ösztönző pénzügyi tervek készülnek.

A termelőszövetkezetekben alkalmazott *könyvvitel* sok esetben hátrányosan érinti az erdőszetet. A termékek, szolgáltatások átadásának önköltségen való elismerése irreális erdőszeti eredményességet vált ki. (Pl. 1981-ben Nógrád

megyében vizsgált 20 termelőszövetkezet fahasználatának árbevétele 16 460 mFt, nyeresége 41 mFt volt, tehát a nyereségráta csupán 0,3%-os.) Az ilyen adatok alapján a vezetők tévesen ítélik meg az erdészet súlyát. Ennek a további fejlesztés szempontjából káros következményei lehetnek.

Talán első helyre kellett volna tennünk meghatározó jellege miatt a *szakemberellátás* problémáját. A termelőszövetkezetekben a területi arányokhoz és a feladatok nagyságához képest jóval kevesebb szakember dolgozik, mint az egyéb szektorokban. Ez persze nem jelenti azt, hogy nagyon sok, esetleg az előírtaknál alacsonyabb végzettségű ágazatvezető nem végez színvonalas munkát. Mégis, általánosságban elmondhatjuk, hogy a szakmai irányítás színvonalát emelni szükséges. A tsz-erdészeknek általában önállóan, külső segítség nélkül kell megoldaniuk problémáikat. Ezt rendszeresebb továbbképzéssel, egyéb információszolgáltatással, a kutatási eredmények hozzáférhetőségével lehet elősegíteni.

A fizikai munkaerő-szükséglet kielégítése a tsz-ekben is nagy gond. A helyzetet súlyosbítja, hogy mezőgazdasági kampánymunkák idején — amik sokszor egybeesnek az erdészeti csúcsidezőszakokkal — a létszámot más területre irányítják.

A tsz-erdőgazdálkodás sok gondját megoldja vagy legalább enyhítheti az *erdőgazdálkodási társulások alakítása*. A társulások szervezése mintegy 15 éve kezdődött meg, ma már a tsz-erdőterület nagy részén gazdálkodnak. Szervezésük napjainkban is számos problémát vet fel.

Részben a társulások témaköréhez tartozik annak a kérdésnek a megválaszolása, hogyan lehetne a területi elaprózottságot, a problémák egyik legfőbb okát, a tömbösítés elősegítésével csökkenteni?

Hozzászólás a nyárfatermesztési vitához

Kicsit bosszús lettem, amikor Az Erdő 1983. márciusi számát elolvastam. Először is azért, mert hiányolták a gyakorlati szakemberek véleménynyilvánítását a tudományos eredményekkel kapcsolatban. Erre azt tudom válaszolni, hogy 1982. február 25-én kaptam kézhez a nomogram első példányát. 1982. március 10-én már, az ezzel kapcsolatos állásfoglalásomat elküldhettem dr. Halupának és dr. Erdősnek. Megítélésem szerint tehát a gyakorlat nem késlekedett a reagálással, jóllehet erről természetesen kevesen tudtak. Magamban remélem, hogy ez volt az a mezőgazdasági üzemből érkezett hozzászólás, amely Az Erdő korábbi száma szerint parázs vitát váltott ki a szerkesztőségben. Másodszor az bosszantott, hogy az érdeklődő olvasó nem tudhatta meg állásfoglalásom lényegi részét, csupán dr. Kondor és dr. Halupa pro és kontra véleményét rögzíthette. Harmadszor: nem értem, hogy dr. Halupa miért írja, hogy megfeledeztem volna az eltérő ültetési hálózat figyelembevételéről, mikor a neki elküldött állásfoglalás első oldalának utolsó előtti sorában ez áll: „Hálózat miatti korrekció: 1,1”.

Ezek után — némi kiegészítéssel — szeretném közreadni 1982. március 10-én keltezett állásfoglalásomat abban a reményben, hogy szándékában ez is a nyárfatermesztés fejlesztését segíti elő.

Egyetértek dr. Márkussal abban, hogy „az utolsó évtized erdészeti kutatásainak egyik legnagyobb eredménye a fatermesztési modellek létrehozása”.

Véleményezni az 'I—214' 2. sz. táblát kívánom, hiszen zömében ilyen állományokban dolgoztam a balotaszállási Kossuth Mgtsz-ben. Tekintettel arra, hogy itt 12 db, egyenként 49 fából álló parcella fatömegmérését végeztük el, ezen adatok kiértékelésével és a valóságos fatömeg szembeállításával szeretném a nomogram használhatóságát véleményezni.

A fatömegszámítást három módszerrel végeztem el:

1. *Dr. Sopp L. fatömegszámítási táblázataival (ONY)*

$$H = 14,3 \text{ m} \quad D = 18,0 \text{ cm} \quad V = 0,186 \text{ m}^3$$

(9 éves korban, 4×5 m-es hálózatban)

$$1 \text{ ha bruttó fatömege: } 500 \times 0,186 = 93 \text{ m}^3$$

2. *Körlap és alakmagasság szorzatával ($V = GHF$)*

$$D = 18,0 \text{ cm} \quad G = 0,025 \text{ m}^2$$

$$HF = H \times 0,424 + 1,26 = 14,3 \times 0,424 + 1,26 = 7,32 \text{ m}$$

$$V = GHF = 0,025 \text{ m}^2 \times 7,32 \text{ m} = 0,183 \text{ m}^3/\text{fa}$$

$$1 \text{ ha bruttó fatömege: } 500 \times 0,183 = 91,5 \text{ m}^3$$

3. *Dr. Halupa-féle nomogrammal*

Ennek alapján a 12. fatermési osztályba és a közepes fatermési csoportba tartozik. A fatömeg kiszámításához meg kell határozni a korrekciós tényezőket. Hálózat miatti korrekció: 1,1. Tételezzük fel továbbá, hogy 1 ha-on 10 fa hiányzik, így a törzsszám miatti korrekció $490 : 500 = 0,98$. Nevelővágás késése miatti korrekció 0,95. Az össz fatömeg így $110 \times 1,1 \times 0,98 \times 0,95 = 112,65 \text{ m}^3/\text{ha}$.

(Látható, hogy itt már a fatermési tábla „javára” dolgoztam, hiszen az előző két módszernél fahiánnyal nem számoltam. Az ERTI által kiadott „Nyárfa-termesztési modellek és alkalmazásuk, 1982.” 13. oldalán található utalás szerint „A modelltől eltérő ültetési hálózatoknál a törzsszámmal korrigált fatömeget még a 9. táblázatban megadott szorzószámmal kell módosítani.” A jelzett táblázatban 'I—214'-nél 20 m^2 -es növényterben a korrekció 1,1.)

Megállapítások:

Az első és második módszerrel számított fatömeg közel ugyanaz, a nomogramé $22,4\%$ -kal magasabb. (Ha a korban tévednék, az a fatömegben néhány év viszonylatában nem változtat.) 300 ha hasonló állomány gyérítési tényezőszámai alapján állítom, hogy a felező nevelővágással kitermelt nettó fatömeg átlaga $20 \text{ m}^3/\text{ha}$. (A legtöbb $26 \text{ m}^3/$ volt.)

Mennyinek ítéltetjük mégis a valóságos fatömeget 1 ha-on, 9 éves korban?

Ha a felvett faanyag alapján következtetünk az állomány fatömegére, akkor ez nyilván függ a fahasználat módjától. Esetünkben TJ—30 Timberjackkel végeztük, amely feltehetően nagyobb hulladékkal dolgozik a tő melletti felkészítésnél. Becsüljük a vágástéren maradt vastagfát 5 m^3 -nek, ez a készletezett választék 25% -a (ez igen sok). Így az összes nettó fatömeg 25 m^3 . Bruttóítsuk a gyakorlatban bevált 127% -kal, így 32 m^3 -t kapunk. Ennek duplája adja meg a valóságos fatömeget: $64 \text{ m}^3/\text{ha}$. Mivel a magasság — fatermési paraméter kapcsolatok megfordíthatók, akkor 64 m^3 -hez csak $11,5 \text{ m}$ magasság tartozik, s ez nem igaz.

Más kérdés az, hogy értékesítéskor papírfánál és rostfánál a faanyag volumenében 10%-os növekmény is képződhet. Ez azonban a hézagtenyező kedvező változásából adódik. Egyetértek dr. Erdős L.-val abban, hogy a gyenge termőhelyű nyárasok növekedési lendülete kilencéves korban alábbhagy és hogy az ekkor gyérített, közepes növőterű állományokat 13 éves kor körül véghasználni kell ha már belenyúltunk, illetve dr. Simon M. alapján eleve véghasználati hálózatba kell ültetni.

Nézetem szerint a fatermési táblákat minden korban, termőhelyen és hálózatban a kitermelt nettó fatömeg alapján kellene összeállítani, hisz ez cáfolhatatlan, s a gazdálkodót is elsősorban ez érdekli.

Összefoglalva:

A dr. Halupa L. és dr. Kiss R. által készített nomogramban szereplő fatömegadatokat a valósághoz képest magasnak ítélem. Ugyanez vonatkozik kisebb mértékben a gyenge termőhelyű nyárasok véghasználati korára is. Magasabb fatermési osztályokban vizsgálatot nem végeztem, ott minden bizonyítással kedvezőbb arányokat tapasztaltam volna. A gyakorlati szakember számára az a feladat, hogy helyi viszonyainak megfelelően tudja adaptálni az egyébként nagyszerűen alkalmazható nomogramot. Végezetül nyilvánvaló, hogy egy alkotás kritikája egyszerűbb dolog, mint annak létrehozása.

Henter Pál

SZÁZÉVES AZ „ERDÉSZETI TALAJTAN“

Bár megkésve, mégis illő tisztelettel kell megemlékeznünk egy jeles évfordulóról, mert szakmánk életében jelentős esemény volt; 1882-ben jelent meg *Fekete Lajos: Erdészeti talajtan* című, 184 oldalas könyve, melyet Selmechánynán a neves Joerges nyomda adott ki. A könyv sikerére mutat, hogy 1891-ben megjelent a teljesen átdolgozott és bővített kiadás 210 oldalon, ugyancsak Joergesnél. Amikor most megemlékezünk e könyv megjelenéséről és méltatjuk érdemeit, vissza kell nyúlnunk egy 17 évvel korábbi eseményre. 1865-ben jelent meg az első magyar talajtan könyv. Írta *Sporzon Pál*, a budai királyi József Műegyetemnél a mezei gazdászattan rendes nyilvános tanára a következő címmel: *Gazdászati talajisme vagyis a termőföld minősége, ereje, nemei s osztályai; rövid bevezetéssel a növényélettanba*. A munka Budán jelent meg *Nagel és Wischán* kiadásában, 251 oldalon. Bár a címlapon az is szerepel, hogy a szerző a mezőgazdák számára írta, az első bevezető sorok olvasásakor már kiderül szerénysége, mert ez a remek könyv sokkal szélesebb használói-olvasói körnek szólt. Maga a szerző is jól látta ezt, hiszen maga írja, hogy a termőföld, a talaj képezi a földművelésnek színhelyét, a termelésnek alapját és fő eszközét, a gazdászati terményeknek bölcsőjét és dajkáját, a magán- és államgazdaságnak kiváló részét, a társadalmi életnek, a közjólétnek és a műveltségnek első feltételét. Ez a sokoldalú tudós — aki egyébként az erdészettant is oktatta és kapcsolatban állt *Divald-* és *Wagner*-ral, illetve mozgalmukkal — kiválóan érzékelt az összefüggéseket és ebben a talaj fentebb megfogalmazott szerepét, természetesen az erdészeknek is írta munkáját. „Minden rendű s állású gazdának” írta; a bérlőnek, tulajdonosnak, gazdatisztnek, mezei, erdei vagy kerti gazdának stb.

Összehasonlítva Sporzon és Fekete könyveit, gyorsan felfedezhető az azonosságok és a különbségek. Az azonosságokat a közös cél adja, nevezetesen, hogy a termőtalajnak helyesebb ismeretéhez kívánnak a szerzők hozzájárulni, „...de kivált szeretett hazánk áldott földjének nagyobb méltánylásához és jobb műveléséhez némileg járulni...”. A különbségek a specializálódási törekvésből adódnak, bár ez a kör érdekes módon indul és zárul. Ennek körvonalázásához Fekete Lajos mindkét kiadású könyvét segítségül hívjuk.

Fekete Lajos első kiadású munkájának címe „Erdészeti talajtan”, a második kiadás már így hangzik: „Talajtan”. A nagy tudósok sajátja, hogy egymástól függetlenül is ugyanarra az eredményre és álláspontra juthatnak, saját felismeréseik és tapasztalataik alapján. Mint említettük, Sporzon Pál is — címeiben legalábbis — mezőgazdák számára írta talajtanát, de tudta, azután ezt is leírta, hogy az erdészek sem nélkülözhetik. Fekete Lajos Sporzon talajtanából kiindulva, egy speciális erdészeti talajtant akart írni, meg is írta, de közben rájött arra, hogy a talajtan elválaszthatatlanul közös ügyet szolgál. A második kiadásban Fekete Lajos ezt egyértelműen meg is fogalmazza. Többek között a következőkkel indítja átdolgozott könyvét: „...Az átdolgozás közben teljesen megérlelődött bennem az a meggyőződés, hogy a talajtan erdészek és mezőgazdák számára lényegesen nem különbözik, s azt a keveset, a mi az erdészt kiválóbban érdekli, a mezőgazdának is jó tudni és viszont. Ez a meggyőződés indított arra, hogy a címben az 'erdészeti' jelzőt elhagyjam, és az átdolgozásnál s bővítésnél a mezőgazda igényeit is figyelembe vegyem, hogy könyvemnek mind ő, mind az erdész egyenlően vehesse hasznát”. Ezután még kifejti, hogy kevés mezőgazdának és erdésznek áll valamely geológiai vagy talajtani térkép rendelkezésére, ezért szükségesnek látta a magyar állam talajtani térképét is a munkához csatolni.

Ilyen körülmények és előzmények után jött létre e nagy erdészprofesszor kiváló munkája, amely az ásvány- és kőzettanra támaszkodva, a fizika és kémia tudományát felhasználva, ezek segítségével magyarázza és érteti meg a talaj keletkezését, a légkörhöz és a növényzethez való viszonyait, szoros kapcsolatát a növényélettel, illetve a végcéllal, a növénytermeléssel.

Száz esztendő elteltével a magyar erdészek tisztelhetét szeretnék kifejezni e néhány sorral a nagy elődök nagy tettei előtt, felhívni ugyanakkor a figyelmet a múlt megbecsülésére, mert *Vadas Jenő* professzorunk szavai ma is intenek: „A történelem lehet egyedül a nemzeti lelkesedésnek és emelkedésnek valódi kútforrása!”.

Dr. Hiller István

A nemesítési eredmények gyakorlatba vételének meggyorsítására egyre nagyobb teret kap a vegetatív szaporítóanyag-előállítás az NSZK-ban is. Évente több mint másfél millió luc dugványt állítanak elő serkentőszerek segítségével, burkolt gyökereken, elektronikus vezérlésű, öntözésre berendezett fóliasátrokban.

A hagyományos dugványozásra nem alkalmas fajokot sejt-, illetve szövetkultúrákkal igyekeznek szaporítani. Einbeckben (Kleinwanzlebener Saat-zucht AG) tavaly üzemi méretű szövettenyészetet sikerült beállítani rezgőnyárból. 2—4 mm-es szövetdarabokból már 1981-ben 50 000 'Astria' triploid nyárfaklónú csemetét sikerült nevelni. Most kísérletek folynak egyéb fajokkal is — juharral, bükkal, tölgyvel, kőrissel, madárcezesznyével, hárszal és duglászfenyővel. Az eljárás forradalmasíthatja a csemetetermelést.

(AFZt. 1983. 16. Ref.: Jérôme R.)

GYOMIRTÓSZEREK KOMBINÁLT ALKALMAZÁSA TÖLGYMAKK-VETÉSBEN

LÉNGYEL LÁSZLÓ

Legégetőbb gondjaink közé tartozik a csemetekert folyamatos ápoltságának elérése. Az elmúlt években rendszeresen használtuk a tölgymakkvetéseknél a Merkazint, 5 kg/ha dózisban. Az eredményességével csak részben voltunk elégedettek. Május végéig adott gyommentességet. Ezért olyan megoldást kerestünk, amely ezt az időtartamot legalább egy hónappal megnöveli. Ekkorra a kikelt csemete megerősödik és a hagyományos (gépi + kézi) ápolás szinte veszteségmentesen végrehajtható.

A csemetetermelésben foglalkoztatott dolgozók létszáma az utóbbi években csökkenő tendenciát mutat. Feladatainkat — amelyek évről évre adóttak — meg kell oldanunk. Az erdőszet kezelésében közepes nagyságú, 6,5 ha-os csemetekert üzemel Zalaapátiban. Talaja középkötött. Az utóbbi évek szakosodásának következtében tölgyfélék nevelésével foglalkozunk, hagyományos módon. Jó makktermés esetén 3—4 millió csemetét tudunk előállítani. Alkalmazott sortávolság 60—70 cm. Folyóméterenként 60—70 db, erdősítésre alkalmas 01 anyag kerül ki, amely az összmenyiség 70—80%-a. A megmaradó, szabvány alatti csemetét ikersorosan, továbbnevelés céljára visszaiskolázzuk. Célunk az, hogy ez a mennyiség minél kevesebb legyen. A makkvetéseket megfelelően előkészített talajba október 20.—november 15. között végezzük. A sorok takarására 5—10 cm-es földréteg kerül, amely védelmet nyújt a kemény fagyok ellen.

A kellő ápoltság érdekében vegyszeres kezelésre kényszerülünk, ezért a már ismert gyomirtó szereket különböző kombinációban és dózisban próbáltuk ki.

Kísérlet helye: zalaapáti csemetekert.

Kísérlet időpontja, módja, eszköze: 1981—82. április 9., pre-emergens, háti permetezőgép.

Kísérlet célja:

- gyomirtó szerek kombinált alkalmazása tölgymakkvetésben;
- legkedvezőbb dózis(ok) megállapítása.

Kísérleti növény: KST és KTT.

Alkalmazott herbicidek: Merkazin, Niticid 65 WP, Aresin, Glyalka.

Kezelések:

1. Merkazin 5 dkg + Niticid 5 dkg + Glyalka 1 dl + 10 l víz
2. Aresin 5 dkg + Niticid 5 dkg + Glyalka 1 dl + 10 l víz
3. Aresin 10 dkg + Niticid 10 dkg + Glyalka 2 dl + 10 l víz
4. Merkazin 10 dkg + Niticid 10 dkg + Glyalka 2 dl + 10 l víz
5. Kontroll

Ismétlések száma: 4.

Parcellanagyság: $10 \times 10 = 100 \text{ m}^2$.

Elrendezése: véletlen.

Nagysága: 2000 m^2 .

Felvételezés, kiértékelés: 1981—82. július 10. Gyomborítási százalék becslése, gyomfajok megállapítása 2 év átlagában.

1. táblázat

Gyomborítási százalék változása kezelésenként

Kezelés	Ismétlések száma				Átlag
	1	2	3	4	
1	30	20	40	80	42,50
2	40	10	50	70	42,50
3	10	0	5	25	10,00
4	20	10	0	10	10,00
5	100	100	100	100	100,00
SZD 5%					23,50

Az 1. táblázatból megállapítható, hogy a legkedvezőbb eredményt a 3-as és 4-es kezelés adta. Gyomborítás ezeken a parcellákon 10% körül alakult. Fitotoxikus hatást nem észleltünk. A csemete fejlődése azonos a hagyományosan ápolott területekével. Július második felében a talaj porhanyítása, valamint vízgazdálkodása javítása érdekében sorközi ápolást végeztünk rotációs kapával. Az 1-es és 2-es kezelés közepes eredményt adott. A gyomborítás 40—50% között alakult. A kontrollparcellákon 100%-os gyomosodást észleltünk.

2. táblázat

Gyomfajok százalékos megoszlása a kontrollparcellákon

Gyomnövény neve	Ismétlések száma			
	1	2	3	4
<i>Convolvulus arvensis</i>	20	20	10	30
<i>Stellaria media</i>	20	30	40	20
<i>Amaranthus retro-flexus</i>	10	5	10	10
<i>Chenopodium album</i>	5	5	5	10
<i>Capsella bursa pastoris</i>	10	10	10	5
<i>Echinochloa crus-galli</i>	20	15	10	5
<i>Agropyron repens</i>	10	10	10	10
<i>Cynodon dactylon</i>	5	5	5	10
Összesen:	100	100	100	100

Százalékosan nem értékelhető, szórványosan előforduló fajok az alábbiak: *Plantago media* — *Equisetum arvense* — *Portulaca oleracea* — *Cirsium arvense* — *Cannabis sativa* — *Artemisia vulgaris*. A kezelt területeken 80—100%-ban a *Convolvulus arvensis* jelent meg, szálanként előfordult még az *Amaranthus retro-flexus*, *Echinochloa crus-galli*, *Agropyron repens* és az *Equisetum arvense*. Ezek olyan gyomfajok, amelyek ellen a kultúrnövény károsodása nélkül nehezen tudunk eredményesen védekezni. A jövő egyik feladata lesz olyan

1. ábra. KTT-makkvetés gyomirtása 3. kezeléssel (1982. július 10.)

herbicidek kikísérletezése, amelyek a fent említett gyomok ellen a tölgycesmeték károsodása nélkül alkalmazhatók.

Összegezőképpen megállapíthatjuk, hogy a jelenlegi körülmények mellett célszerű az előzőekben ismertetett 3-as vagy 4-es kezelés alkalmazása tölgy-makkvetésben. Nem szabad azonban elhanyagolnunk a hagyományos ápolási módot sem. A herbicidek alkalmazásának eredményeként egy gyomlálást és két kapálást tudunk nélkülözni, amelynek nem kis munkaerő- illetve bérvonzata van. Végző soron a két módszer együttes alkalmazása ad éves szinten megnyugtató eredményt.

A hagyományosan amerikai, a véghasználatból csak az ipari fát kinyerő fakitermelési munkarendszerek módosítására vizsgálat indult annak érdekében, hogy a tüzelésre felhasználható anyag is hasznosítható legyen. Három alap munkarendszer három változatát vizsgálták három állománytípusban, számítógépes szimuláció, tapasztalati és becsült adatok felhasználásával. Az eredmény röviden: azok a munkarendszerek jöhetnek szóba, amelyek hulladékfelkészítő eszközökkel — bálázógéppel, aprítógéppel — kiegészíthetők. A legelőnyösebbnek mutatkozott a teljesfás kiközelítés, központi helyen történő gallyazással, csúcsozással, zöldapríték-készítéssel és a hagyományos választékolással.

(Forest Product Journal, Ref.: Tóth M.)

FÓKUSZBAN AZ ERDŐGAZDÁL KODÁS

A váci járás pártvezetése gazdaságpolitikai programján belül kiemelten foglalkozik az erdészet és faipar helyzetével, területi rendezvényeivel, illetve határozataival segíti a minél jobb munkát. E rövid írás erről igyekszik szerény tájékoztatást adni azzal a nem titkolt szándékkal, hogy ez a példa legyen „ragadós”.

A 22⁰/₀-os erdősültségű Pest megyében a váci járás erdősültsége 44⁰/₀, ami 36 437 ha erdőterületet jelent, s ezen az élőfakészlet meghaladja az 5 millió m³-t. Az erdők minősége a nagyon jótól a nagyon rosszig terjed. A minőség — és talán a fafajváltozás — javulását is jelzi, hogy lényegesen megemelkedett az üzemterv szerint termelhető fatömeg. (Ez azért nem vitanélküli tény!)

Alapvető szempont, hogy az erdők hármaskörű funkciójának elvét elismerik, fontosnak tartják, az intézkedéseknél figyelembe veszik. Járási szempontból ez mind komoly feladatot, de egyben nagy felelősséget is jelent;

- évente már most 100 ezer m³-t meghaladó famennyiséget kell kitermelni,
- 35—40 ezer m³ fát dolgoznak fel a járás területén,
- mintegy 800 főt foglalkoztatnak és a termelési érték megközelíti a 300 millió forintot,
- 14 ezer ha erdő természetvédelmi terület, amiből 1775 ha szigorúan védett,
- kilenc helyen, 502 ha területen van olyan természeti érték, ami helyi kezdeményezésre és megyei rendezéssel került nyilvántartásba,
- a Dunakanyar jellege és a Börzsöny szinte egyedülálló szépsége (bocsásák meg elfogultságomat!) mind nagyobb tömegeket vonz a körzetbe üdülni, kirándulni, kikapcsolódni, felfrissülni, vagy egyszerűen gyönyörködni. (A botanikus, a geológus, a történetkutató is bőven talál érdekes, egyedülálló dolgokat).

Az illetékes vezetők tudják, hogy ezt a jelentős nemzeti vagyont úgy kell megőrizni, hogy minősége javuljon, ami mind a nyersanyag (fa + erdei melléktermék), mind a többi erdőfunkció szempontjából fontos.

A járás erdeinek 73⁰/₀-a van az Ipolyvidéki EFAG (illetve négy erdészete), 24,5⁰/₀ az MGTSZ-ek és szakcsoportok kezelésében, a többi a Budavidéki ÁEVG-é.

1982. év elején megalakult több MGTSZ közreműködésével az ERDŐTÁRS GT. A kezdeti nehézségek után úgy tűnik, javul a tevékenysége, bár még sok a tennivaló (ezért szervezett országos tapasztalatcserét a PB), s az idősebb „testvér”, az állami szektor is többet segíthetne.

A fapiac jelenlegi helyzete, a nem kellően felkészült helyi faipar, a még csak most kibontakozó helyi piackutató tevékenység miatt gond van a kitermelhető favagyon hasznosításával. Nyilván ezek a tényezők — időnként a munkaerőgond is — okozzák, hogy az állami szektorban jelentősen, a szövetkezeti szektorban kisebb mértékben elmaradnak a kitermelhető üzemtervi lehetőségektől.

Az utóbbi időben csökkent az erdőfelújítási hátralék, de gondok továbbra is vannak. Ilyenek:

- kevés a munkaerő, a hegy- és dombvidéken ez a munka nem, vagy alig gépesített,
- jelentős a vadkár (a vadeltartóképeség, a vadlétszám tekintetében elter a gazdálkodók és vadászok véleménye. Tény, hogy a mostani felmérések szerint csak a négy állami erdészet területén a vadkár meghaladja a

2 millió forintot. A természetvédelmi felügyelő jelzése szerint külön gondot okoz a betelepített muflon, mert a kopárosodó déli oldalakon nagy csapatokban koncentrálódva, a teljes lepusztulást idézhetik elő. E tekintetben a megyei tanács illetékesei is intézkedéseket kezdeményeztek).

Az a tény, hogy a járás egyes községei (pl. Kóspallag, Kemence, Perőcsény) valamikor a fél országot ellátták munkaerővel, sajnos már a régmúlté. Itt is munkaerő, különösen utánpótlás gondok vannak. A tendencia megváltoztatása érdekében:

- növelni kell az erdei munka társadalmi megbecsültségét, ha úgy tetszik, rangját,
- a munka nehézségi fokához mérten emelni kell a kereseti lehetőségeket,
- az igen komoly szociális eredmények ellenére növelni kell az ellátás mennyiségét és színvonalát.

A munkaerő szakmai struktúrája jelenleg sem kielégítő. A járás négy állami erdészeténél 9 mérnök, 46 technikus, de csupán 83 szakmunkás van (1982. június állapot). Egyik erdészet különösen nehéz helyzetben van, hiszen a két mérnök és 13 technikus mellett csak öt szakmunkás van.

A tsz erdők irányításához két főállású és két nyugdíjas erdőmérnök mellett 17 technikus ill. erdész van. A fizikai dolgozók átirányítása szükség szerint történik. A betanító képzésben az IEFAG jelentős segítséget adott.

Sajnos nem sok jót lehet mondani a technikai felszereltségről. A géppark — kevés kivétellel — elavult, ami a költségek jelentős növekedésével jár. A helyzet változtatására önerőből nem kecsegtetők a kilátások.

A „hogyan tovább” kérdésében a MÉM rendelkezései, irányelvei, a megyei és járási pártbizottságok határozatai mutatnak irányt. Így pl.:

- az erőket koncentrálni kell és meg kell teremteni az állami szektor és az ERDŐTÁRS GT közötti szoros, mindkét fél számára előnyös együttműködést,
- növelni kell a fafeldolgozás kooperációját, eredményességét, hatékonyságát, a párhuzamos fejlesztéseket el kell kerülni,
- a szellemi tőke jobb kihasználására, összhangjára van szükség,
- javítani kell a munkaerőgazdálkodást, a dolgozók képzettségének szintjét, vonzóbbá kell tenni az erdei munkát,
- összehangolt, folyamatos piackutatást kell végezni, a felhalmozódást, a faanyagomlást meg kell előzni,
- a gazdálkodók és vadásztársaságok közötti együttműködést javítani kell, a vadkárokat lényegesen csökkenteni szükséges,
- a környezetszennyezést meg kell előzni, illetve az ellene vétőket szigorúan felelősségre kell vonni,
- óvni, védeni kell természeti értékeinket.

Tóth István

A fa az osztrák energiaverseny győztese. Ausztria fűtési körülményeiről készült pontos vizsgálat szerint 1981-ben a legtöbb otthont fával fűtötték. 466 000 háztartást fűtöttek tűzifával, 414 000-et tüzelőolajjal, 356 000-et gázzal, 338 000-et fűtőolajjal, 243 000-et koksszal, 219 000-et elektromos árammal, 178 000-et barnaszénnel, 150 000-et kőszénnel, 130 000-et barnaszén-brikettel, 118 000-et távhővel és 33 000 háztartásról nincs adat. Ez azt jelenti, hogy 1981-ben kb. 4–5 millió m³ tűzifát — természetesen nemcsak az erdőből származót — használtak fel Ausztriában.

(Internationaler Holzmarkt 9/1982. Ref.: Mőcsényi M.)

AZ IFJÚ SZAK- ÉS BETANÍTOTT MUNKÁSOK VETÉLKEDŐJE

Harmadik alkalommal került megrendezése az ifjú fakitermelő szak- és betanított munkások vetélkedője. Ezen a harmadik találkozón első ízben történt, hogy a fakitermelők mellett fafeldolgozó szak- és betanított munkások versenyére is sor került. A felhívásra az erdőgazdaságok részéről 12 csapat jelentkezett, ezenkívül igen nagy számú egyéni versenyző. A vetélkedőt a két évvel ezelőtti színhelyen, a sopronkörnyéki Szárhalomban rendezték.

A vetélkedő elméleti versennyel kezdődött. A résztvevőknek teszt-lapokat kellett kitölteniük. A kérdések szakmai munkavédelmi és politikai vonatkozásúak voltak. Június 22-én és 23-án folytak a gyakorlati versenyek. A több éve szokásos és a nemzetközi vetélkedőn is bevált versenyszámok következtek egymás után: döntés, gallyazás, szerelés, kombinált és lánckímélő darabolás, illetve közelítés és a rakodás.

A több napos vetélkedőn a kitűnő egyéni és csapatfelkészítés meghozta eredményét. A fiatal versenyzők olyan magasszintű tudásról tettek tanúbizonyságot, amely sok esetben tapasztalt versenyzőknek is becsületére vált volna. Köszönhető ez annak a sok szakembernek, akik az utánpótlás érdekében önzetlen munkájukkal segítették a fiatalok versenyre való felkészülését. A kitűnő szakmai felkészültség mellett a versenyzők magasszintű politikai tudásról is számot adtak.

Az összetett csapatversenyt (elméleti + gyakorlati) a soproni Tanulmányi Erdőgazdaság csapata nyerte 4095 ponttal. A csapat tagjai:

Krammerhofer Gyula motorfűrész

Czeplédy László darus

Boros Attila traktoros

A csapat aranyérmes, külföldi szakmai tanulmányutat nyert, továbbá elnyerte a KISZ Központi Bizottság vándordíját és az Állami Ifjúsági Bizottság külön díját. A második lett a Somogyi EFAG I. csapata 3787 ponttal, harmadik a Felsőtiszai EFAG csapata 3776 ponttal.

A fakitermelők egyéni összetett versenyének végeredménye (elméleti + gyakorlati):

1. Szlovák István	Budavidéki EVAG	1752 pont
2. Kollár István	Szikra Mg. Tsz., Solt	1684 pont
3. Krammerhofer Gyula	Tanulmányi ÁEG	1592 pont

A közelítési versenyszámban

1. Boros Antal	Tanulmányi ÁEG	724 pont
2. Váradi Sándor	Somogyi EFAG II.	689 pont
3. Zsukk József	Felsőtiszai EFAG	682 pont

A rakodási versenyszámban

1. Czeplédy László	Tanulmányi ÁEG	879 pont
2. Tamási József	Kiskunsági EFAG	854 pont
3. Kondor László	Somogyi EFAG I.	853 pont

Összetett elméleti versenyszám végeredménye (politikai + szakmai)

1. Gombai István	Somogyi EFAG II.	560 pont
2. Krammerhofer Gyula	Tanulmányi ÁEG	540 pont
3. Kántor János	Somogyi EFAG I.	520 pont

Igen jó szolgálatot tettek a versenyekkel egyidőben megtartott szakmai bemutatók is. Itt a szakemberek, a versenyzők, a nagyközönség olyan munkaeszközöket, gépeket láthatott, amelyek megismerésével, működésüknek tanulmányozásával értékes tapasztalatokat szerezhettek. Ki kell emelni a *Husqvarna*, a *Berger* és a *Lipowsky* cégek bemutatóit. Mindhárom külföldi cég nagyvonalúan hozzájárult a versenyzők díjazásához is. A *Husqvarna* cég felajánlott egy díszes serleget a *Husqvarna* géppel legjobban dolgozó versenyzőnek, ezt *Szlovák István* a budavidékiek dolgozója nyerte. A *Berger* cég három különdíjat ajánlott fel a három legjobb darukezelőnek. Ezeket a díjakat *Czeplédy László* a Tanulmányi ÁEG dolgozója, *Tamási József*, a kiskunságiak dolgozója, és *Kondor László* a somogyiak dolgozója nyerte. A *Lipowsky* cég a három legjobban dolgozó keretfűrészes csapatnak ajánlott fel serleget.

A MÉM jelentős anyagi erőfeszítése a jövő szakemberek kiképzése érdekében nem talált mindenhol kellő visszhangra. Sajnálatos, hogy néhány erdőgazdaság, erdőgazdálkodó szerv nem nevezte fiataljait a vetélkedőre. Az is elgondolkodtató, hogy az erdőgazdaságok vezetői közül csupán néhányan tekintették meg versenyzőiket, pedig ilyen alkalommal a biztatás igen sokat jelenthet. Az utánpótlás nevelésének kérdése a legfontosabbak közé tartozik. Az ilyen versenyek tekintélyének, rangjának emeléséhez ez is nélkülözhetetlen. A felkészítő szakemberek jelen voltak a versenyen, de szükség lenne arra is, hogy azok a műszaki vezetők is megtekintsék a versenyt, akik a fiatal szakmunkásokat foglalkoztatják, irányítják, ellenőrzik. A fiatal szakmunkások teljesítőkéességéről és főleg az ellenőrzés minőségi módjairól a versenyen szerezhettek volna legkönnyebben igen célszerű tapasztalatokat.

A későbbiek során talán ki kellene szélesíteni a vetélkedőt erdőművelési versennyel is. Mindenképpen sort kellene még keríteni az erdőgazdasági gépi munkák kulcsponthoz embereinek, a szerelőknak, a javítóknak, hibaelhárítóknak a vetélkedőjére is. Napjainkban a szerelők munkája legalább olyan jelentőségű mint a termelő szakmunkásoké.

Dr. Firtás Oszkár

FAFAJNEVEINK HELYESÍRÁSA

Fafajneveink pontos helyesírása gyakorta okoz gondokat. Ezért érdemes röviden ismertetnünk azokat az eligazításunkat szolgáló szabályokat, amelyeket a Magyar Tudományos Akadémia botanikai bizottsága megbízásából *dr. Priszter Szaniszló* állított össze.

Az egyes szabályokat idézzük és a szemléltetésre fafajneveket választottunk, továbbiakban ezeket mutatjuk be:

— Ha a latin nemzetségnevet használjuk, akkor a latintól eltérő módon, kis kezdőbetűvel kell írunk pl. *gledícsia*.

— Ha a nemzetségnév gyűjtőnév, akkor ezeket a jelzős szavukkal egybe kell írunk, pl. *erdeifenyő*, *feketefenyő*, *jegenyefenyő*, *vörösfenyő*, *simafenyő* stb.

— Ha a nemzetségnevek összetettek, akkor ezeket mindig egybe kell írunk, akkor is, ha az összetétel első tagja melléknév, melléknévi igenév vagy főnév.

Nem ritka azonban az olyan összetétel, amelyben az utótag egy másik nemzetségnévvel egyezik, ilyenkor is egybeírjuk a nemzetségnevet, pl. amerikaimogyoró, eperfa, sajmeggy, szederfa, szelídgesztenye, madárbirs, olajfűz, sóska-borbolya stb.

— Ha a nemzetségnév előtagja személynév, az utótag pedig egyszerű főnév, akkor a két tagot egybeírjuk és a személynévet kisbetűvel jelöljük, pl. duglaszfenyő, júdásfa, krisztustövis stb.

— A fajnevek esetében, ha a faji megkülönböztetést szolgáló szó minőségjelző melléknév vagy melléknévi igenév, akkor a nemzetségnévtől külön írjuk, pl. amerikai dió, erdei szeder, európai vörösfenyő, fehér akác, fehér nyár, fekete nyár, kanadai nyár, kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, molyhos tölgy, rezgő nyár, szibériai vörösfenyő, tatár juhar, török mogyoró, virágos kőris, vörös tölgy.

— Ha a fajnevet arany, ezüst, óriás, törpe minőségjelzőkkel jelöljük, akkor a nemzetségnévtől különválasztva kell írunk, pl. ezüst juhar, ezüst hárs, óriás nyár, törpe boróka.

— Ha a fajnevet jelző szó közfőnév, akkor egybe kell írunk a nemzetségnévvel pl. jegenyenyár, kecskefűz, madárberkenye, mocsártölgy.

— Ha a fajnév minőségjelző melléknév ugyan, de az illető növényfaj nem tartozik az utónévként szereplő nemzetséghez, akkor a minőségjelzőt egybeírjuk a nemzetségnévvel, ezzel is hangsúlyozzuk a rendszertani különállóságot, pl. sárgaakác, kékakác, lilaakác.

— A „vad” jelzős nemzetségnevet mindig egybeírjuk az utána következő főnévvel, pl. vadalma, vadvörte, vadgesztenye.

— Néhány melléknévi, vagy melléknévi igenévvel jelzett fajnév egybeírt formában honosodott meg a köznyelvben, ezeket úgy is kell írunk, pl. szomorúfűz.

— Ha a fajnév első tagja földrajzi név, akkor ezt kötőjellel kapcsoljuk a nemzetségnévhez, pl. Oregon-ciprus, Kaspi-fűz.

— Ha a fajnevet minőségjelző első taggal jelöljük, a nemzetségnévtől kötőjellel választjuk el, pl. vénic-szil.

— A természetett fajok fajon aluli rendszertani kategóriáit a fajnevekre vonatkozó szabályok szerint írjuk, pl. malonyai tuja, oszlopos tuja.

— Ha természetes vagy mesterséges hibrideket jelölünk, külön kell írunk a minőségjelzős elsőtagtól a nemzetségnevet, pl. szürke nyár.

— A fajtanevek írásmódja megegyezik a fajnevekre vonatkozóan mondotakkal, tehát pl. árbócakác, gömakác, vérbükk, vérmogyoró a helyes írásmód.

— Ha a fajnév nemzetségnév alakú, akkor egybeírjuk a második szótaggal.

(Referálta: Dr. Szodfridt István)

A budapesti szeniorok bizottsága Ott János korábbi helyzetismertetése alapján vitát kezdeményez a helyi csoportban. Vitaindítónak szánja az alábbi karcolatot.

HOGYAN TOVÁBB?

A „hogyan tovább?” kérdése ma gyakran felvetődik. A helyes válasz előzetes elvi tisztázást kíván.

Erdő — erdészlet — erdőgazdálkodás

Az erdő népvagyon, társadalmi szükséglet. Kezelője, fenntartója és fejlesztője az erdészlet. Hasznosítója, a társadalmi igények kielégítője az erdőgazdaság. A társadalmi igények rangsorában első az erdőfenntartás munkálatainak az elvégzése, követi ezt az igényelt anyagi javak kitermelése, rendelkezésre bocsátása, a szolgáltatások működtetése. Ennek megfelelően a hierarchia vázlata:

Erdészlet		erdőgazdálkodás	
erdőfenntartás		erdőművelés —	erdőhasználat
erdőrendezés — erdőfelügyelet		(erdőfenntartási munkák elvégzése)	(fahasználat, fafeldolgozás, vadászat, mellékhasználat, jóléti működtetés)

Ennek a rangsornak a következetes betartása alapkövetelménye az erdő társadalmi szerepe betöltésének.

A mai helyzet

A mai helyzet ennek az elvi követelménynek — társadalmi berendezkedésünknek köszönhetően — nagyrészt megfelel. Az erdőfenntartás rendszere világszerte példamutató. Az erdőgazdálkodáson belül az erdőművelés nagyrészt az erdőfenntartási rendszerünk tükröződése, az erdőhasználaton belül a fafeldolgozás kilóg a sorból és ez főleg a közelmúltban számos nehézséget okozott.

A fafeldolgozás különállásának történelmi okai vannak. A Kárpát-medence gazdasági egységében az iparifa — akkori szóhasználattal „műfa” — zömmel a Kárpát-koszorún termelődött és feldolgozása a vízi szállítás kihasználásával nagyrészt a medencében bent történt. A tutajon érkezett fa felfűrészelésére alakultak az üzemek a munkaéhes Budapesten (Vág), Szolnokon (Tisza) és Szegeden (Maros). Ezt — az akkor indokolt — szerkezetet örököltük még a második világháború után is, s vittük tovább annak ellenére, hogy a kiváltó indokot előbb a politikai viszonyok, majd a technika fejlődése teljesen megszüntette.

A szakmai különállás a két világháború között állandósult, felszámolása sokáig váratott magára. A felszabadulás utáni első időben az ún. faipart az erdészettől különálló főhatóság irányította, csak később jutott a primér fafeldolgozás a MEM, illetve az OEF hatáskörébe, s itt fejlődött ki azután az agglomerációs fafeldolgozás. Az elkülönülés a „fások” részéről még az OEF-en belül is tovább tartott. A „faipar” továbbra is külön érdekeit hajszolta, míg végül is az 1970-es átszervezés igyekezett ennek végére feltenni a pontot. Év-

tizedeken át helytelen fahasznosítási spekuláció eredményeként a hazai fatermés hasznosítása csak körülményesen, meglehetősen alacsony fokon volt lehetséges.

Az erdőgazdaság távolabbi fejlesztését tekintve kedvezőtlen még a cellulóz- és papíriparnak idegen főhatóság alá való tartozása is.

Az elviéken túlmenően, a gyakorlatban az erdőgazdálkodás ma számos nehéz kérdés előtt áll. Visszavezethetők ezek két alapvető nehézségre: a munkaerő-kínálat szűkös voltára és a csökkent faanyagkeresletre.

A kézi munkaerő fogyását csakhamar észleltük és ellenszerét egyrészt a gépesítésben, másrészt a munkakörülmények javításában véltük felismerni. A legfontosabb munkanemünket — a fakitermelést — máig sem sikerült gépesítenünk (a motorfűrész nem gép), a szociális juttatásokkal pedig csak a pénz fogy és nem nő velük arányosan a termelékenység. Áll ez nagyjából a többi üzemágra is.

A fa iránti csekély érdeklődés összefoglalóan a jövedelmek siratását jelenti. Mire felszabadult a fakereskedelem, nincs ki fát vegyen. A faárnak pedig a költségvetési hozzájáruláson, önmaga termelési — ki- és újratermelési — költségein túl még mindama terheket is tartalmaznia kell, amivel az erdő közjóléti szolgáltatásai járnak (ez a nyugaton már elátkozott „Kielwasser-Theorie”). Aztán kissé a számok és sirámok mögé, az irodák, lakások, nyaralók belsejébe, az elsuhanó autók után nézve valahogy az az érzés támadhat, hogy mindennek ellenére sem látszik még pattanni az íj...

Végül is mit kellene tenni?

Az erdőszet legfontosabb feladatának továbbra is az erdőfenntartást kell tekinteni. Az erdőrendezés vezérelve legyen változatlanul a tartamosság — a bővített újratermelés — de legyen feladata az elgondolásainak valóraváltását elősegítő ösztönzőrendszer kialakítása is. Tegye ez lehetővé a tartamosság érdekében szükséges tennivalók végrehajtását — minden adott körülmények között.

Az erdőfelügyelet ne csak az üzemtervi előírások teljesítését ellenőrizze, de terjedjen ki figyelme az erdőfenntartási költségek tényleges alakulására is. Az általánosan, vagy helyileg szükséges módosításokra tegyen időben javaslatot.

Az erdőgazdálkodáson belül be kellene fejezni a fafeldolgozás integrálását mind irányítási, mind vállalati szinten. Amiként az erdőművelésnek feladata az erdőfenntartás munkáinak ellátása, úgy a fafeldolgozás kötelessége az erdőrendezés szabta keretek között megtermelt fának olyan állapotba hozása, ami a legelőnyösebben szolgálja a népgazdaság és ezen belül a vállalat igényeinek kielégítését. Eredményei nem egyéniek, hanem az egész erdőszet, vállalat minden részlege közös erőfeszítéseinek jutalma! Ez kell kifejezésre jusszon az irányítás struktúrájában és a vállalati elszámolási rendben.

Az erdei szakmunkásokat fokozatosan vállalkozókká kell tenni. Lehetőséget kell teremteni a vállalkozásnak munkaeszközkhöz juttatással, megfelelő vállalkozási díjjal, társulások ösztönzésével, gépjavító, nagygépkölcsönző vállalkozások létrehozásával, mindennek jogi rendezésével. Közelíthetnénk ezzel az NDK-ban bevált, nálunk eddig hiába propagált „Technikkomplex” munkarendszerhez.

Legnehezebb a válasz az erdő egyéb közszolgáltatásainak térítését illetően. Ezek értékelése még megoldatlan, sőt megoldhatatlan. Megközelíthető azonban, ha elfogadva az erdő társadalmi létfontosságát meghatározzuk a fenntartásának erdőgazdálkodással nem fedezhető ráfordításait. Az erdőgazdálkodásnak

eddig csupán csak csökkent a jövedelmezősége, de meg nem szűnt, így ilyenről egyelőre nincs szó. És minden bizonnyal vannak még tartalékok a vállalati erdőgazdálkodásban. Egyelőre még csak az utóbbi években kedvezően alakult életszínvonalunkat, a növekedés ütemét féltjük, de látnunk kell, hogy ebben nem mi vagyunk az egyetlen szakma...

Kétségbeesett lépésként felmerült nemrég a kitermelés visszatartásának gondolata. Ennek az erdőfenntartás kötelezettsége ellentmond. Rövid időre, átmenetileg elviselhető lenne, ha a legfőbb állományokat lehetne visszatartani. Ez azonban megoldhatatlan! Rossz érv, hogy a kitermelt fa értékesíthetetlen. Értékesíthető, csak az a kérdés, hogy milyen áron? — Vállalati veszteség árán. Ezt pedig csökkenteni, elviselni a vállalat dolga és ha erre minden erőfeszítéssel sem képes, akkor a szanalási eljárás során az erdőtulajdonos képviselőjében az állam tesz eleget erdőfenntartási kötelességének a feltétlenül szükséges szervezet támogatásával. Bizzunk benne, hogy erre nem kerül sor.

Jérôme René

Az erdeifenyő-csemeték fuzariózis elleni védelmével kapcsolatos kísérletekről írt tanulmányt két szovjet kutató; *Kalinyicsenko, V. A.* és *Szmagljuk, H. A.* Az Ukrán Kárpátok csemetekertjeiben megtermelt EF-csemeték egyik legelterjedtebb betegsége a *Fusarium ssp.* családba tartozó gombák okozta csemetedőlés. Évente átlagosan a csemeték 20—30%-a fertőzött, de egyes években ennél jelentősebb kártételt is észleltek. A fertőzöttség csökkentése érdekében *Fundazol*, ill. *TMTD—80* magcsávázó szert alkalmaztak a védekezés érdekében lefolytatott kísérleteknél. A kísérletek eredményét a táblázat szemlélteti:

Fungicid (kijuttatott mennyiség 6 gr/kg)	C s e m e t e s z á m 1 m - e n				
	összes	egészséges	f e r t ő z ő t t		
			összes	csemetedőlés által	perzselés által
<i>Fundazol</i>	143	136	7	3	4
	95,33	95,11	4,89	2,09	2,79
<i>TMTD—80</i>	141	130	11	5	6
	94,00	92,19	7,81	3,56	4,25
Kontroll	134	102	32	24	8
	89,33	76,12	23,88	17,91	5,97

A számlálóban a darabszámot, a nevezőben a százalékos értéket tüntették fel a szerzők. A vetési norma 150 db/fm mag volt. A táblázat alapján látható, hogy az összes fertőzött EF-csemeték száma a fungicides kezelés hatására kb. 3—5-szörösével csökkent a kontrollhoz viszonyítva, a csemetedőléssel fertőzöttek viszonylatában pedig 5—8-szorosával. A legjobb kísérleti mutatókkal a *Fundazol* rendelkezik.

A kísérletek azt is bizonyították, hogy az alkalmazott gombaölő szerek nemcsak a csemetedőlés elleni védelmet biztosítják, hanem a csemeték növekedését és fejlődését is serkentik.

A kísérleteket polietilénnel fedett melegházban végezték. Hasonló eredményre jutottak a szabadföldi kísérletek kiértékelése során is. A vizsgálatok egyértelműen bizonyítják, hogy a magcsávázásos eljárással történő, csemetedőlés elleni védekezés magas gazdasági eredményességet ígér. Ennél fogva a módszer széles körű gyakorlati alkalmazása mindenképpen kívánatos.

(Lesz. Hoz., 1983. 3:54—55. Ref.: dr. Rédei K.)

A tölgyesek állóképességének és hozamképességének növelése címmel jelent meg Rahtenko, I. N. tanulmánya. A szerző — kutatási eredményekre alapozott — véleménye szerint e probléma megoldásának legfontosabb útja az *elegyes tölgyesek* létesítése. A tudományos kutatás eddigi eredményei azt bizonyítják, hogy:

- az elegyes állományok lényegesen állóképesebbek és termékenyebbek, mint az elegyetlenek;
- jobban hasznosítják a napenergiát és egységnyi területre vonatkoztatva több biomasszát adnak;
- lényegesen jobb környezeti feltételeket biztosítanak a következő faállomány-generációk számára.

A Belorusz SZSZK Tudományos Akadémiája Kísérleti Botanikai Intézetének ökológiai laboratóriuma több mint 30 év óta foglalkozik a fás növények egymásra gyakorolt hatásának tudományos elemzésével.

1952-ben e célból speciális *kocsányos tölgyes—kislevelű hársas, kocsányos tölgyes—korai juharos és kocsányos tölgyes—magaskőrös* modellültetvényeket hoztak létre (erdős sztyepp klímában, réti talajon) úgy, hogy az egyes fafajok elegyaránya 10—100% között változott. Kontrollként elegyetlen kocsányos tölgyeseket létesítettek. A kísérleti ültetvények parcelláin a száradék alakulását, a magasság és átmérő szerinti növedéket, a föld feletti és föld alatti biomassza mennyiségét, a különböző elegyítésű faállományok talajra gyakorolt hatását, a növények fiziológiai folyamatát: a fotoszintézist, a gyökérzet tápanyagfelvevő képességét, a szervesetlen ásványi tápanyagok talajban történő áramlását, a tápanyagok felvételének intenzitását vizsgálták.

A kutatási eredmények alapján az alábbi főbb következtetésekre jutottak a kutatók:

- A kislevelű hárssal, korai juharral és magaskőrissel elegyes kocsányos tölgy állományok (optimális fafaj-összetétel esetében) lényegesen *jobb növekedést* mutattak mint az elegyetlen faállományok. A *száradék* az elegyes kultúrákban 15—25%-kal volt kisebb mint az elegyetlenekben.
- A fenti elegyítésű faállományok *összes biomasszájának* mennyisége 15—30%-kal haladta meg az elegyetlen állományokét.
- Kedvezőbb — a megalapozottan elegyített — fafajok *gyökérrendszerének* talajban való elhelyezkedése.
- Megjelölt foszforatomok vizsgálata alapján bebizonyosodott, hogy a talajban levő ásványi tápanyagok vándorlása nemcsak ugyanazon fafaj egyedei között megy végbe, hanem *eltérő fafajok* egyedei között is, 2—3-szor nagyobb intenzitással.
- Az ásványi anyagok talajból történő felvételével, ill. oda történő visszajuttatásával kapcsolatos vizsgálatok azt mutatták, hogy a felvétel és leadás maximuma, ill. minimuma az egyes fafajok esetében a tenyészeti időn belül *eltérő időpontban* jelentkeznek. Így például a kocsányos tölgynél a foszfor felvételének maximuma június elejére esett, a kislevelű hársnál ugyanebben az időszakban felvételi minimum volt. Júliusban az utóbbi fafajnál észleltek maximális foszforfelvételt, a kocsányos tölgynél pedig erősebb visszaesést. A tápanyagok ily módon végbemenő differenciált hasznosítása egyik magyarázata lehet az elegyes kocsányos tölgyesek jó növekedésének.
- Az elegyes állományok alatt a talajban fellelhető *mozgó foszfor és kálium* mennyisége 15—20%-kal, a *humusz* mennyisége 10—15%-kal haladta meg az elegyetlen tölgyes alatt vizsgált talaj hasonló értékeit.
- A tölgyes hársas és tölgyes juharos állományokban a hárs, ill. juhar *optimális részarányát* 20—25%-ban állapították meg.

A kutatási eredmények ismeretében tett ajánlások alapján a Belorusz SZSZK 10 erdőgazdaságánál végzik nagyon jó eredménnyel a tölgyes—juharos és tölgyes—kőrises faállományok létesítését.

(Lesz. Hozj., 1983. 5: 32—34 p. Ref.: dr. Rédei Károly)

Fiataljaink munkáiból

EMMÉRLINGNÉ, KÖHLER MARIETTA

ERDEI- ÉS FEKETE FENYŐ AVAR MINT INTENZÍV TERMESZTŐ KÖZEG CSEMETETERMESZTÉSBN

A szakirodalomban gyakran találkozunk olyan kísérletekkel, amelyek az intenzív csemetetermelés általános elterjedéséhez keresnek hazai körülmények között is járható utat. Az eddig alkalmazott termesztő közeg — lucfenyőtű, osli tőzeg stb. — mind korlátozott mértékben áll rendelkezésünkre, ezért olyan anyagot kellett keresni, ami korlátlan mértékben fordul elő, sőt újratermelődik. Ebből az elgondolásból kiindulva alkalmaztunk termesztőközegként száraz erdei- és feketefenyő avart.

Erdei- és feketefenyő állomány alól összegyűjtöttünk száraz tű és gally hulladékot, amely már nemezszerűre bomlott. A nedvesebb anyagot külön megszáritottuk, a kevésbé bomlott tű és gally darabokat ledaráltuk. Az elkészített anyag homogén, finom fűrészporszerű volt. Adalékanyagként humuszos homokot, perlitet és m³-ként 3 kg összetett műtrágyát, vagy 3 kg „Cofuna” szerves trágyát használtunk. Keverési arány: alapanyag/homok/perlit = 3/1/1. Az elkészített termesztőközeg perforált fóliazacskókba (70×150 mm) töltöttük, és az előre elkészített fóliasátor alá, a talaj felszínére helyeztük. A zacskókat jól beöntöttük, hogy kellően megtömörödjének. Az így elkészített termesztőközeget fenyő és lombcsemeték termelésénél egyaránt kipróbáltuk.

FENYŐ CSEMETE

A vetés március második felében 19—22. között történt. A fóliazacskókba 3 db erdeifenyő magot vetettünk és kb. 1 cm vastagságban homokkal takartuk. A magot a NYFK hűtőkamrájából kaptuk. A magok két származási helyről valók, véletlenszerűen kerültek kiválasztásra, nehogy valamely elit plantázsból származó anyaggal a kísérletet befolyásoljuk. A továbbiakban a két származást I és II-vel jelölöm.

A kelés április közepén fokozatosan indult meg. Az I-jelű mag kelése 70%-os volt. A kikelt csemeték egy részét elpusztította a csemetedőlés. A csemetedőlés ellen ZINEB S 80 növényvédő szer permetezésével védekeztünk, 25 g/m² adagolásban. A dölést többszöri permetezéssel sikerült megállítani. A többi csemete szépen és erőteljesen fejlődött.

A csemeték szeptember végére a következő méretet érték el:

	1 éves intenzív nevelés során	MSZ szerint 2 éves isk. csemete
átlagos törzsmagasság	14 cm	12 cm
átlagos törzsvastagság	2,5 mm	3,0 mm
gyökérhossz	20 cm	20 cm

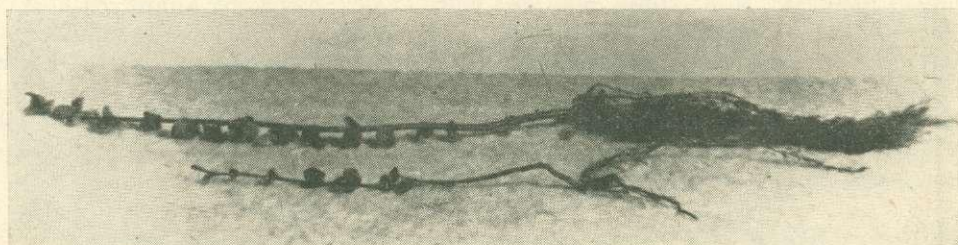
A II-jelű mag gyengén kelt. Oka a mag elégtelensége volt, mivel a technológia és a körülmények az I-jelű magéval azonosak voltak.

NYÍR CSEMETE

A vetéshez a magot 1981 nyarán, jól beérett állapotban gyűjtöttük, télen szellős zsákban tároltuk. Így a vetést korán, már április végén el tudtuk végezni. A zacskók felszínén teljes vetést alkalmaztunk, a vetést nem takartuk be, de az öntözést azonnal megkezdtük.

A kelés gyorsan megindult, de hosszan elhúzódott. A továbbiakban a fóliaházas technológia szerint ápoltuk a csemetéket, nagy gondot fordítva arra, hogy a talaj felszíne állandóan nedves legyen. A nyír csemeték szeptember végi méretei:

	1 éves intenzív MSZ szerint 2 éves		Hagyományosan vetett nyír csemete	és kezelt egyedek
	nevelés során átlag	kiugró		
törzsmagasság cm	40	80	25	10
törzsvastagság mm	5,0	6,0	4,0	2,0
gyökérhossz cm	25	25	25	15

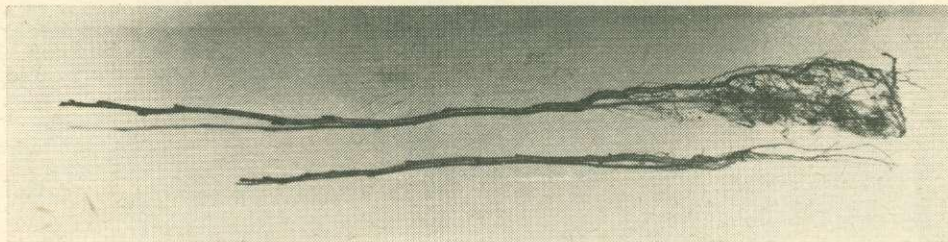
Hagyományos és intenzív módon nevelt nyír csemete

PLATÁN CSEMETE

A platán magot vetés előtt beáztattuk és a vetés után egészen vékonyan betakartuk homokkal, valamint a zacskók felszínét újra tömörítettük. A vetést a nyírral egyidőben, április végén végeztük.

A kelés hasonlóan zajlott le, mint a nyírnél. A tenyészidőszak folyamán a csemetéket úgy neveltük, hogy őszre minden zacskóban 1 db méretes anyag maradjon. A platán csemeték szeptember végi méretei:

	intenzív közegben		MSZ szerint 2 éves csemete
	átlag	kiugró	
törzsmagasság cm	40	62	40
törzsvastagság mm	4,0	5,0	5,0
gyökérhossz cm	25	25	25

Hagyományos és intenzív módon nevelt platán csemete

Az ismertetett technológia szerint nevelt csemeték 60%-a 1 éves korában elérte a 2 éves anyag szabványban meghatározott méreteit. Ezáltal egy év termelési költségeit megtakarítottuk. A költségek további csökkentésére a zacskók helyett fóliasátor alatt kialakított intenzív termőközegű ágyásokba történik a magok vetése és az így megnevelt csemetékből kiválogatva konténe-rezzük a méretes és szép anyagot.

A Szovjetunió erdőgazdálkodásáról közölt igen érdekes, számunkra is tanulságos adatokat a World Wood '83. áprilisi száma — szó szerint közölte a *Jurij Jagdonyikov* erdőipari miniszterrel készített interjút.

A Szovjetunió 1233 millió ha erdejével, a fával legjobban ellátott állam az egész világon. A fakitermelés üteme minden riasztás ellenére sem fog csökkenni, hiszen a világ faigénye 2000. évre meg fogja haladni az 5 milliárd m³-t. A Szovjetunió fafogyasztása is rohamosan nő. A 30-as évek napi 200 000 m³ fafelhasználása mára 1 millió m³-re nőtt. Emellett a szovjet népgazdaság életében a faexportnak is meghatározó szerepe van.

E roppant igény kielégítése nem fenyegeti a jövőt az erdők pusztulásával járó katasztrófával, mivel a szinte mérhetetlen erdővagyon évi növedékének még ma is csak alig 1/3-át termelik ki. Ennek ellenére, minden nehézség közepette is lenyűgöző ütemben gyarapítják erdőterületeiket: Az elmúlt 25 év alatt több mint 65 millió ha-ral növekedett az erdő a Szovjetunióban. Az új erdők több mint 50%-át a várható igényeknek megfelelően, puhafák alkotják.

Gyakran esik szó az európai térség erdejének kiirtásáról. A kitermelés súlypontja valóban — érthető okok miatt — erre a területre esett. Az innen kitermelt fa-tömeg meghaladta a 6,5 milliárd m³-t. Az erdősítés üteme azonban még ezt is lényegesen felülmúlta. Ennek köszönhető, hogy a fakészlet még itt is 15,1 milliárd-ról 21,8 milliárd m³-re növekedett.

Jó példa a felelősségteljes, tartamos gazdálkodásra az egyik ukrainai társulás, amely 12 fűrészüzemet, 3 furnégyárat, 1 építőipari vállalatot foglal magába. Tevékenységi körük az erdő- és fagazdálkodás teljes ciklusára kiterjed, a csemete-termeléstől a hulladék teljes felhasználásáig.

Szigorúan tartják magukat ahhoz az alapelvhez, hogy minden ledöntött fa helyett legalább hármát azonnal elültessenek. Ennek köszönhető, hogy az elmúlt 20 évben levágott 45 000 ha erdő helyett 297 000 ha-t ültettek be, szinte kizárólag gyorsan növő, értékes fafajokkal.

„A 80-as években arra törekszünk, hogy minél kevesebb fát vágjunk, és a lehetséges maximumot nyerjük abból a fából, amit kivágunk.” — fejeződik be a miniszter nyilatkozata. Ha méreteiben nem is ilyen mehökkentő, de arányaiban hasonló törekvésekről és eredményekről ad hírt nap mint nap a világsajtó szegény és gazdag országokból egyaránt, a világ minden tájáról. Reméljük, bennünket sem terel le tartósan erről az útról a nehéz gazdasági helyzetünkre hivatkozó rövidlátás.

(Ref.: Varga B.)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Rovatvezető: KIRÁLY PÁL

A gazdaságtani szakosztály kihelyezett ülését Egerben, a Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság területén tartotta. A szakosztály az ülés keretében az EFAG közgazdasági tevékenységét tanulmányozta.

A Franche-Comté Erdészeti Egyesülete 1983. évi Kongresszusát egyesületünk szervezésében Budapesten tartotta. A Duna-Intercontinental különtermében tartott kongresszus keretében — amelyen egyesületünket *dr. Herpay Imre* elnök és *Király Pál* főtitkár képviselte, a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalát *dr. Váradi Géza* hivatalvezető-helyettes —, a vendégeket *dr. Herpay Imre* köszöntötte, míg a magyar erdőgazdálkodásról *dr. Váradi Géza* adott tájékoztatást. *Dr. Szőnyi László* magas szintű szakmai vezetésével a tanulmányút során megismerkedtek a Mátra, a Bükk erdőgazdálkodásával, a Nagyalföld fásításaival. Az Alföldön tapasztaltak mély benyomást keltek a résztvevőkben: „... az erdészek értették ahhoz, hogy fenntartsák a gazdálkodásnak azt a módját, amely nem tagadja meg a régi iskola erdészeit: az erdőt az erdőért kell művelni még akkor is, ha azt az ipar részéről ma nem szívesen fogadott fafajok alkotják...” nyilatkoztak.

Vendégeink megismerkedtek Budapest történetével, művészeti gyűjteményeivel és Esztergomban a Keresztény Múzeum megtekintését a kongresszus egyik elbűvölő momentumaként értékelték. Mindazt, amivel a magyar erdészetet illetően azonosíthatják magukat a franche comtéi erdészeti egyesület bulletinjének egy száma ismerteti majd és ad részletes beszámolót az útról.

A Hazafias Népfrent Országos Titkársága 1983. júniusában a Környezetvédelmi Világnapon *dr. Boross Zoltán*nak, a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát Erdőgazdasága főmérnökének a környezetvédelemben, környezetfejlesztésben, tájalkításban, arborétum, park, parkerdő-gazdálkodásban, az üzemi- és természetvédelmi érdekek összehangolásában kifejtett több évtizedes eredményes tevékenységéért SZÉCHENYI ISTVÁN kitüntetést adományozott.

A helyi csoportjaink életéből

A debreceni csoport szakmai bemutatót szervezett. A nyíraczádi Művelődési Házban *Nádor József* megyei erdészeti felügyelő ismertette Hajdú-Bihar megye termelőszövetkezeti erdőgazdálkodásának eddig elért eredményeit, valamint az ezidő alatt felmerült szakmai és pénzügyi problémákat. Ugyancsak itt kerültek ismertetésre *Harmath Sándor* tsz. szövetségi elnök, *Botos Gábor* ágazatvezető és *Madar Gábor* kerületvezető erdész által a nemrég alakult Homoki Tsz-ek Erdőgazdálkodási Társaságának jellemző mű-

szaki és pénzügyi bázisadatai. Ezután a résztvevők megtekintették a nyíraczádi Győzelem Szakszövetkezet fenyőtisztítárait és az újonnan megvalósított fenyőtülepárló üzemet, ahol a munkafolyamatok bemutatására is kerültek. Helyszíni bejárás során ismerkedtek meg a résztvevők a nyírábrányi Alkotmány Tsz erdeifenyő telepítéseinek tisztítási problémáival *Kovács Mihály* kerületvezető erdész vezetésével. Majd a homokfásítási bemutatóra került sor a fülöpi Búzakalász Tsz erdőterületein. A szakmai bemutató közös ebéddel ért véget, ahol kiértékelésre kerültek a bemutató felvetett erdőgazdálkodási problémák és a bemutatót szakmai területeken végzett munkálatok is.

Az **ERTI** csoport sikeres szakmai tanulmányúton vett részt Zala megyében. A tanulmányúton **Lancsák Lajos** erdőmérnök kalauzolásával megtekintették a budafai arborétumot, az ott folyó fa-termesztési kísérleteket, majd a vétyemi bükkösöket.

A kétnapos út során **Winkler Ferenc** muzeológus kíséretében ismerkedtek a megye történetével.

Halálozás

1983. augusztus 8-án meghalt **Bátkai Sándor** erdőmérnök, a MEM—EFH Erdészeti Főosztályának főelőadója. Ezzel ismét súlyos veszteség érte ágazatunkat. **Bátkai Sándor** életútja Békés megyében kezdődött, ahonnan Sopronba kerülve készült fel az erdész pályára. Szakterülete az erdőrendezés volt, amelynek fejlesztésében maradandó érdemeket szerzett. Az erdészeti fotogrammetria, majd az ÁEMI, ezt követően az ERSZ keretében betöltött munkakörét nagy szakmaszeretettel látta el, az utóbbi két év folyamán a MEM—EFH-ban dolgozott. Itt is az erdőrendezés témakörében látta el feladatait. A jól képzett szakember mindig kész volt a munkára, ha az erdők szolgálata ezt kívánta. Ugyanakkor kedves emberi tulajdonságai, barátságai és közvetlen magatartása miatt munkatársai tisztelték és szerették. Ezt bizonyította barátainak, munkatársainak az a népes tábora, akik **Alsógödön** szeptember 2-án utolsó útjára kísérték.

Termann István, a Felsőtisza EFAG volt igazgatója július 30-án, 52 éves korában elhunyt.

A nógrádi Romhányban született. Édesapja bányász volt, ő maga erdei munkásként kezdte, majd erdész szakiskolára jelentkezett. Szakértségi megszerzése után az Erdőmérnöki Főiskolára nyert felvételt, s azt 1957-ben sikeresen el is végezte. Először a Cserháti Áll. Erdőgazdaságban dolgozott különböző beosztásokban, öt éven át a Szolnoki Áll. Erdőgazdaság főmérnöke volt,

majd 1965 és 1980 között a Hajdúsági Áll. Erdőgazdaság, illetve egyesítés után a Felsőtisza EFAG igazgatói tisztét töltötte be. Közben állandóan képezte magát. Négyéves levelező pártfőiskolát, komplex vezetőképző tanfolyamot végzett többek között, és megszerezte a tájrendezői és környezetvédelmi szakmérnöki képesítést. Súlyos közlekedési baleset elszívése után különböző alacsonyabb beosztásokat látott el.

Irányítói szereplése idején a térség fafeldolgozó ipara rekonstrukció keretében jelentősen fejlődött, megindult és nagyot haladott előre az erdőknek közjóléti célra alkalmassá tétele, az erdőspusztai kirándulóhelyek kialakítása és hatalmasat fejlődött a térség vadgazdasága. Számos társadalmi funkciót is ellátott. Tagja volt többek között az MTE SZ megyei elnökségének, elnöke az egyesületi helyi csoportnak, titkára az Erdőspusztai Intéző Bizottságnak, a Hortobágyi Intéző Bizottságnak, részt vett a Debreceni Akadémiai Bizottság munkájában. Eredményeit számos kitüntetéssel ismerték el, megkapta a „Pro urbe”, Debrecen kitüntetést.

Termann István az erdőgazdaság saját halottjának tekintette, s mintegy 100 fő részvételével kísérette utolsó útjára a debreceni Köztemetőben.

AZ ERDŐ SZERKESZTŐ BIZOTTSÁGA. Elnök: **dr. Solymos Rezső**, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora, Budapest; főmunkatárs: **Jérome René**, Budapest. Tagok: **dr. Balázs István**, Budapest; **Bánszegi József**, Kemencepatak; **dr. Bondor Antal**, Budapest; **dr. Berdár Béla**, Budapest; **Botos Géza**, Debrecen; **Cebe Zoltán**, Szombathely; **dr. Csötönyi József**, Budapest; **Deák István**, Tamási; **dr. Erdős László**, Budapest; **dr. Fűrész Oszkár**, Sopron; **Gáspár-Hantos Géza**, Budapest; **Hajdák Gyula**, Budapest; **dr. Herpay Imre**, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, Budapest; **dr. Járó Zoltán**, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, Budapest; **dr. Kecskés Sándor**, a műszaki tudományok doktora, Budapest; **Keszthelyi István**, Budapest; **Király Pál**, Budapest; **dr. Királyi Ernő**, a közgazdasági tudományok kandidátusa, Budapest; **dr. Kiss Rezső**, Budapest; **Lakatos Zoltán**, Kaposvár; **Löcsey Iván**, Budapest; **Murányi János**, Budapest; **Rodek Márton** Lenti; **dr. Rácz Antal**, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, Budapest; **Soós Károly**, Kecskemét; **Stádel Károly**, Győr; **dr. Szencikúti Ferenc**, Sopron; **dr. Szepesi László**, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora, Budapest; **dr. Szikra Dezső**, Veszprém; **Tóth István**, Vác; **dr. Tóth Sándor**, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, Budapest; **Varga Béla**, Eger; **Vida László**, Szeged.

